

60
JAAR

Maandschrift voor

Bijenteelt

VERSCHEIJNT MAANDELIJKS - 59e JAARGANG - NUMMER 1 - JANUARI 1957

Wij hebben nog een beperkte voorraad van

De ..Bijenteelt-beeldroman..

De Aalster Bedrijfsmethode

Schrijver : **H. van Gool**, oud-leraar in algemene dienst bij het Rijksbijenteeltkonsulentschap, Tilburg.

Imker : **J. van Aarst**, leraar in algemene dienst bij het Rijksbijenteeltkonsulentschap Wageningen en

Fotograaf : **R. P. Groenveld**, sekretaris der Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland en redakteur van het Maandschrift voor Bijenteelt te Wageningen.

Deze met 96 foto's geïllustreerde handeling voor de Aalster methode mag op geen bijenstal ontbreken.

Bestelt nog heden. De oplage is beperkt! - Prijs slechts f 1,50

Tel. 2863

Giro 823276

GOEDE

DINGEN

BIJENHUIS

WAGENINGEN

VERENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND

VAN MAAND TOT MAAND

In het decembernummer van 1956 heb ik het gehad over het bijenvolk als één lichaam. Dit wil ik nog nader toelichten.

Het is voor ons, mensen, heel moeilijk in te denken, dat ratenbouw, moer, honderden darren en duizenden werksters samen één lichaam vormen. Elk van de delen van het bijenvolk kunnen zich, los van de ratenbouw en van elkaar bewegen.

Zij kunnen zich meer of minder ver van de woning verwijderen. Wij zien ze daardoor als afzonderlijke wezens. Toch moeten we trachten deze te zien als delen van één lichaam.

Om u duidelijk te maken, wat ik bedoel wil ik u op ons eigen lichaam wijzen.

Dit bestaat uit een geraamte van beenderen, waarin en waaraan onze spieren, zenuwen, longen, hart, maag en darmen, lever, milt, nieren enz. zijn bevestigd.

Alles is overtrokken met onze huid, die als slijmvlies inwendig zich over verschillende organen uitstrekt.

Hierdoor zien we ons lichaam als één geheel. Door ons lichaam stroomt het bloed en in dat bloed en ook in onze organen leven en bewegen zich duizenden levende cellen, die alle delen van ons lichaam bereiken.

Deze cellen zijn niet, zoals bij de bijenraten, zeshoekige prismatische hokjes, gerangschikt op een bodem; maar het zijn microscopisch kleine delen van een organisme, die op zich zelf bestaan.

Hoe werken al die organen samen tot onderhoud en groei van ons lichaam? Het eten bijv., dat wij tot ons nemen door de mond, wordt daar fijn verdeeld door ons gebit en tevens vermengd met speeksel, dat door de speekselklieren wordt afgescheiden, wanneer er voedsel in de mond komt.

Ingeslikt, gaat dit naar de maag en komt daarna in de darmen. Hier wordt het voedsel verteerd. D.w.z. door inwerking van verschillende sappen, door levende cellen afgescheiden, wordt dit zó veranderd, dat het oplosbaar wordt in water.

Dit verteerde voedsel komt door uiterst dunne wanden in het bloed. Dit transporteert het dan naar alle delen van ons lichaam. Hier wordt het weer door duizenden levende cellen veranderd in delen van ons lichaam, die wij waarnemen en herkennen kunnen, bijv. in beenderen, spieren, huid, haar, nagels enz.

In sommige organen, als lever, milt, nieren enz. worden die delen van het voedsel, die schadelijk voor ons zouden zijn, veranderd in stoffen, die wij voor onze spijsvertering nodig hebben, bijv. gal, of die uit ons lichaam verwijderd moeten worden, als bijv. urine.

Dit is een klein voorbeeld! Maar nu kunnen we niet zeggen, dat ons lichaam bestaat uit een optelsom van beenderen, vlees, bloed, zenuwen, bewegende cellen, enz.

Nog minder kunnen we zeggen, dat al die delen, door onderlinge afspraak of op bevel van een centrale leiding, samenwerken. Neen, het is een **organisme**.

D.w.z. alle organen van ons lichaam, werken naar behoefte, samen tot instandhouding van het geheel. Zó moeten we het bijenvolk zien.

De ratenbouw is te vergelijken met ons geraamte. — Het eerste werk van een zwerm is dan ook het bouwen van raten. Precies, zoals de cellen in ons lichaam bouwen aan ons geraamte.

Dit bouwen van raten moeten we niet zien als het meubileren van hun woning!

Zoals bij ons lichaam alle andere organen in en aan ons geraamte bevestigd zijn, zo is het ook bij een bijenvolk met de raten. Niet alleen worden de voedselvoorraden in de cellen opgeslagen, maar ook de larven worden er in opgekweekt. Wij weten, dat de cel, waarin moer, dar of werkster worden gevoed, van beslissende invloed en betekenis is.

Als het winter wordt trekken de bijen zich samen op lege raten. Deze zijn niet alleen warmer dan gevulde, maar de lucht in die lege raten wordt steeds door diffusie ververst. — Het bijenvolk beschikt daardoor steeds over voldoende lucht om te ademen.

Zoals u weet, is diffusie de eigenschap van de lucht om steeds zo snel mogelijk van dezelfde samenstelling te worden als de omringende lucht.

Hiervan maken we gebruik om een kamer te luchten, door een raam open te zetten.

De moer en de dar zijn de organen voor de voortplanting.

De werksters zijn de organen

- voor bouw van het geraamte, dus van de raten.
- voor de voeding van het lichaam, dus van de moer, de dar, het broed en van de werksters.
- voor het halen en bergen van alles wat voor de voeding nodig is, dus van water, stuifmeel en nectar.
- voor de gezondheidszorg. Dit omvat niet alleen het opruimen van dode bijen en afval, maar ook de luchtverversing, het voorkomen van tocht, het op temperatuur houden van het volk enz.
- voor de verdediging tegen vijanden.

Evenmin als wij onze maag en ingewanden, onze klieren enz. kunnen commanderen een bepaald werk op een bepaalde tijd te doen, evenmin bestaat zo'n werkverdeling in een bijenvolk. Het hele volk reageert op de behoeften van het hele volk. Het bijenlichaam leeft en alle organen van dat bijenlichaam werken samen, evenals alle organen in ons lichaam dat doen.

Nu ga ik weer schatgraven en daar ik dieper spit, komt er heel wat boven.

Ik raad u aan een gedeelte van „De wereld van de honingbij” van Butler te bestuderen.

U vindt het op blz. 7 van ons Maandblad van 1956 te beginnen bij: Volgens Rosch enz. Daarna blz. 13 en 14, blz. 20 en 21 tot:

Zoals wij later zullen zien.

Dan blz. 36 en 37 en 52 en 53 tot hoofdstuk 8. U zult opmerken, dat in de waarnemingen van Rosch telkens gesproken wordt van de taken en plichten van de werksters. Dit past in de gedachte, dat een bijenvolk een organisatie is. Als u verder leest zult u zien, dat Neison en Himmer en later Ribbands ontdekkingen deden die wijzen op een organisme van het bijenlichaam. Lindauer ontdekte dat: „de opeenvolging van huiselijke taken zeer soepel is en dat elke individuele bij een hoge graad van aanpassingsvermogen aan de onmiddellijke behoeften van haar volk vertoont.”

Lees verder en denk dan steeds eraan, dat het gehele volk een organisme is. Bezie de uitkomsten van de proeven eens van dit gezichtpunt uit. Zoals u merken zult, houdt Butler zelf nog steeds vast aan de gedachte, dat het bijenvolk een organisatie is. Dit blijkt ook bijv. heel duidelijk uit de zinsnede op blz. 55.

„Het is werkelijk een zeer wonderlijk ding, dat zo'n klaarblijkelijk ingewikkelde organisatie haar werk zo doelmatig uitvoert, door zulke eenvoudige middelen.”

Zoals u weet, wordt de organisatie van het bijenvolk steeds de mensen als voorbeeld gesteld van samenwerking, persoonlijke opoffering ten bate van de gemeenschap enz.

J. G. de Roever in „Bijen en bijenhouden” gaat zelfs zó ver, dat hij pleit voor een communistische Staat, waarbij de „Staat” alles is en de individuele mens er is alleen tot welzijn van de Staat.

G. Bernard Shaw, de Engelse denker en filosoof stond ongeveer op hetzelfde standpunt. — Toen hem door de bekende bijenhouder G. Alphandery, redacteur van het Franse bijenblad: „Gazette Apicole” gevraagd werd, hoe hij over de bijen dacht, antwoordde hij:

„Ik weiger elke medeplichtigheid aan de verheerlijking van de bij. Zij heeft het socialisme belachelijk gemaakt. De bij is een bedriegster.”

Ais G. Bernard Shaw, die een goed imker was, in de gaten had gehad, dat het bijenvolk een organisme en niet een organisatie was, dan was zijn antwoord heel anders geweest.

Wenken voor januari

Zorg voor volkomen rust bij de bijen! Vooral kippen en katten kunnen de rust verstoren! Houdt ze buiten de stal. Denk ook om de veldmuizen! Een paar muizenvallen in een warm

Zou IK dat weten???

(vragen van bijenteelt-examens)

1. U hebt wel eens een bij gadegeslagen die op een bloem vliegt en ook wel eens een vlieg. Die bij en die vlieg gedragen zich bij het bloembezoek heel verschillend. Is u dat wel eens opgevallen?
2. Hoe lang duurt de ontwikkeling van de drie soorten bijen van ei tot bij?
3. Bij de bijen kan ik dus vrij nauwkeurig zeggen hoe lang die ontwikkeling duurt. Bij een vlieg kan ik dat niet zo nauwkeurig zeggen. Hoe zou dat komen, denkt u?
4. Hoe hoog is die temperatuur van het broednest?
5. U hebt wel eens gehoord van een moerloos volk. Hoe kan een volk moerloos worden?
6. Kan zo'n volk nu ook op de een of andere manier weer aan een nieuwe koningin komen?
7. Kunt u ook aan een volk zien hoe lang het moerloos is?
8. Goed. En wanneer kan dat volk nu een jonge koningin hebben?
9. Kan een volk dus nooit langer moerloos zijn dan dertien dagen als ik u goed begrijp?
10. Ik heb wel eens zo'n volk gezien, dat al een hele tijd moerloos was. Maar daar heb ik toch wel eens eitjes in gevonden! Hoe kan dat?
11. Nu heb ik hier een volk. Ik wil graag weten of daar van die eierleggende werkbijen in zitten. Waar kan ik dat aan zien?
12. En wat komt er uit die cellen?
13. Waarom?
14. Als u zo'n raat uit een volk haalt, hoe ziet die er dan uit?
15. Maar nu hebt u zo'n raat opgeborgen voor de winter. Er zit dan geen broed meer in waaraan u iets kunt zien. Kunt u dan aan zo'n raat toch zien dat er eierleggende werkbijen op aan het werk geweest zijn?

(Antwoorden elders in dit nummer)

van Horen en Zien

1957. HET ONBESCHREVEN BOEK

Zo ligt het nieuwe jaar nu toch weer voor ons met nog een circa 360 onbeschreven bladzijden waarvan we, gelukkig maar, niet weten wat we er op mogen schrijven, zelfs weten we niet, voor ons ieder persoonlijk dan, als we het bij zouden houden, of we het boek wel tot de laatste bladzijde beschreven zullen krijgen.

Het onbeschreven boek! Zal er in komen, op datum zus of zo, vandaag de bijen aangezegd, zoals schrijver dezes naar oude traditie bij belangrijke gebeurtenissen doet, dat moeder vandaag gestorven is, of dat er een kleinzoon of dochter geboren is, dat je vrouw weer gelukkig hersteld is van een zorgelijke zware ziekte, of dat je zoon of dochter vandaag is geëmigreerd? Zo is er zoveel dat we niet weten. Wat we in hoofdzaak wel weten is, dat we vooruit niets weten. Gelukkig maar. Gelukkig dat we niet weten welk leed ons is beschoren, welke blijdschap ons deel zal zijn.

Zo staan we dan, omdat we er voor staan, voor het nu nog lange nieuwe jaar. Wat moeten we nu verder doen? Heel eenvoudig, we moeten gelukkig zijn. En we zijn gelukkig als we gezond zijn en ons werk mogen doen. Want dan zijn we rijk.

En voor degenen onder u, die zorgen hebben, van welke aard ook, blijmoedig en hoopvol vrouwen dat het beter zal worden. Ook aan alle narigheid komt een eind. Alles gaat voorbij. Maar bovendien mogen we ook onze vreugdevolle verwachtingen hebben. In de natuur gaan we weer de goede kant op. Kerstmis en Oudejaar hebben wij beleefd, de dagen gaan weer lengen. Een nieuw fris jaar ontsluit zich van dag tot dag voor ons en wij wensen, dat het ons allen goed mag gaan in 1957 in onze grote imkersfamilie.

Zoëven was ik in de bijenstal. Ik legde m'n oor te luisteren aan een kast en ik gaf een zacht kloppje. Ik kreeg een blijmoedig antwoord. Ik stond versted. Ik luisterde toen aan alle kasten doch overal hetzelfde wonder. Ieder volk riep mij toe: „Veel heil en zegen”.

Nu zullen velen onder u glimlachen of zoïets als onzin mompelen. Maar het is waar en ik roep u niet bij mijn bijen te komen luisteren, sterker, ga naar uw eigen volken. Klop en luister en ge zult hen horen, drie, vier, vijfmaal achtereën. In hun blijmoedig spreekwoord kunt ge zelfs de oude en de jonge stemmen onderscheiden. Veel heil en zegen! Ga, luister en wordt gesterkt. ♦

hoekje, en dan geregeld nagekeken, voorkomt heel wat schade.

Zijn de opgeborgen uitgebouwde raten weer eens van paradichloorbenzol voorzien? De wasmot is een groot liefhebber van raten! Paradi doodt motten en uitgekomen larven, maar niet de eitjes. Dus geregeld Paradi strooien.

In januari komt het nog al eens voor, dat na een sneeuwbuï, de zon heerlijk begint te schijnen. Dek dan de sneeuw voor de bijenwoningen af met stro of een rietmat, als u ze niet kunt wegruimen.

Direct inschijnend zonlicht lokt de bijen naar buiten, ook als de temperatuur van de lucht en vooral van de voorwerpen te laag is. Om het directe zonlicht in de bijenwoning te weren, kan men het vlieggat van de korf afschermen met een driehoekig stuk asfaltpapier, met twee asfaltspijkers vastgezet. Voor de vliegopening van een bijenkast kan men een smal plankje, schuin tegen de voorwand vastzetten. Aan de onderkant

van dit plankje is een reet van 5 mm open gelaten.

Is het weer zeer zacht en ligt er geen sneeuw, dan kan het volk, door een reinigingsvlucht, zich van de opgespaarde uitwerpselen ontdoen.

Bij kasten is soms de vliegopening verstopt door dode bijen. Deze kunnen heel gemakkelijk met een aan de punt omgebogen ijzerdraad verwijderd worden.

Maar doe het voorzichtig! Gekras op de bodemplank maakt de bijen onrustig! —

In verband met de opvatting dat het bijenvolk een organisme is, de volgende vragen:

1e. Wat is de reden, dat een moer vroeg in het voorjaar ingebald kan worden?

Ditzelfde kan ook gebeuren, als in de zomer een jonge moer nog niet of net aan de leg is.

Dit inballen gebeurt praktisch nooit in een korfvolk.

2e. Hoe kunnen we dit voorkomen in een kastvolk? —

En nu nog het volgende:

Hebt u uw methode van werken met de bijen voor 1957 al vastgesteld? U hebt er nu nog de tijd voor. Zeer waardevolle wenken vindt u in „De Bijenteelt-beeldroman” door onze vereniging uitgegeven in een handig boekje, nadat in het jeugdhoekje van jaargang '54, '55 en '56 de foto's met toelichting verschenen waren. — Hebben en korf- en kastmokers hun inventaris nagekeken en in orde gemaakt? Laat jaargang 1956 van ons Maandschrift innaaien. Dan houdt u de afleveringen bij elkaar en kunt u verschillende waardevolle artikelen nog eens nalezen. Zo profiteert u van de ondervinding en van het onderzoek van uw medeimkers! Wek het bestuur van uw afdeling op, om deze winter eens een praatavond te houden. Laat ieder op zo'n vergadering komen met zijn vragen, zijn bezwaren en met zijn gunstige of teleurstellende ondervinding. W. J. L. H.

De bijen in het **B**urgerlijk recht

Het hoofdbestuur heeft aan zijn juridische commissie de vraag voorgelegd, of stappen dienen te worden ondernomen om in het nieuwe Burgerlijk Wetboek, dat in voorbereiding is, het bijenrecht beter geregeld te krijgen dan dat in het oude B. W. het geval is.

De juridische commissie heeft haar antwoord vastgelegd in onderstaande nota aan het hoofdbestuur. Bij het samenstellen van deze nota heeft zij een dankbaar gebruik gemaakt van de brieven, die enige leden over dit onderwerp hebben geschreven naar aanleiding van een oproep daartoe in het Groentje. De juridische commissie heeft thans van het hoofdbestuur opdracht gekregen op basis van deze nota contact op te nemen met de Commissie, die het nieuwe B. W. voorbereidt.

NOTA

Met betrekking tot de vraag, of het wenselijk is pogingen te ondernemen bepalingen omtrent het eigendomsrecht op bijenzwermen en wat daarmee annex is weder in het Burgerlijk Wetboek te doen opnemen c.q. de daarin thans voorgestelde bepalingen meer in overeenstemming te brengen met de imkerspraktijk, lijkt het ons goed eerst tot klaarheid te komen over de verschillende punten, welke wij gaarne geregeld zouden zien, om vervolgens in gezamenlijk overleg tot een voorlopige redactie van deze artikelen te komen en deze zo nodig van een toelichting, welke de gegevens voor een eventuele memorie van toelichting zou moeten bevatten, te voorzien. Met betrekking tot hetgeen geregeld dient te worden kan het beste worden teruggegrepen op de imkerspraktijk van alle dag.

Het komt ons wenselijk voor dat in de eerste plaats wordt opgenomen de bepaling dat de zwerm, die niet door de eigenaar wordt vervolgd of waarbij de eigenaar niet op enigerlei wijze van zijn eigendom heeft doen blijken, is „res nullius”.

Weliswaar kan men dit afleiden uit het tegenwoordige artikel 575 B.W., doch de blote vermelding, dat een dergelijke zwerm is „res nullius” maakt aan alle twijfel een einde en hiermede is de zaak, vooral ten aanzien van degenen, die de res nullius theorie bestrijden, definitief geregeld.

Reeds het bekende werk van Hugo de Groot (1583—1645) „Inleidinge tot de Hollandsche Rechts-Geleerdheid” vermeldt in Boek II Vierde Deel Par. I: „Door bezit werd (wordt) den eighendom verkregen van ongeigent goed (res nullius) ofte van geeigent goed. Par. II: Ongeigent goed zijn wilde beesten of ander goed.” Par. 15: „Bijen zijn oock wilt, ende werden (worden) niet voor eighen ghehouden eer dezelve haar in de bije-korven vast hebben gesteld; ende

blijven eigen zolang totdat sy zoverre zijn vervlogen, dat daar geen hoop is van weder te bekomen.”

De bepaling, dat de vrij hangende zwerm is res nullius, is dus niet alleen een codificatie van het gewoonterecht onder de imkers, doch sluit ook aan bij reeds van oudsher gehuldigde rechtsopvattingen.

Een tweede vraag, welke zich ogenblikkelijk voordoet met betrekking tot het eigendomsrecht is: Wie kan eigendomsrechten op een zwerm doen gelden? Voor ons is het zonder meer duidelijk, dat dit de eigenaar van het moedervolk is, maar dit is nergens vastgelegd.

Een bepaling in deze geest, dat de eigenaar van een zwerm is hij, die de eigendom heeft van het volk, waarvan deze zwerm zich heeft afgescheiden en die op enigerlei wijze van zijn eigendomsrecht doet blijken, lijkt ons gewenst. Doet hij van dit eigendomsrecht niet blijken, door de zwerm te volgen of deze op enigerlei wijze te merken, dan wordt deze res nullius. Wij menen, dat hiermede de kwestie van de eigendom voldoende en in overeenstemming met de huidige praktijk, is geregeld.

Er kunnen zich echter nog vele moeilijkheden voordoen, als de imker zijn eigendomsrecht wil effecteren, maar zich daartoe op andermans grond moet begeven. Wij hebben naar onze mening dan ook dringend behoefte aan een bepaling, welke de imker het recht geeft, zijn zwerm op gronden, aan een ander toebehorende, te scheppen.

Uiteraard bestaat de mogelijkheid, dat de schepende imker daarbij schade aan goederen van derden toebrengt. Natuurlijk zal hij deze schade hebben te vergoeden, hetgeen eveneens in de Wet behoort te worden vastgelegd, zij het dan in een andere Titel dan die met betrekking tot de eigendom.

Wij menen dat we met een aantal artikelen, behoorlijk geredigeerd, die deze materie regelen, al een behoorlijk eind op weg zijn.

Weliswaar zou het zeer in het belang zijn van de imkerij, indien er algemene bepalingen waren ten aanzien van het plaatsen van bijenvolken, waardoor de lagere wetgever de mogelijkheid wordt ontnomen deze materie zelf en dan gewoonlijk vrij onbeholpen en zeer ten detrimente van de imkers te gaan regelen, maar dan komen we op het terrein van de gebods- en verbodsbepalingen. Dit is een publiekrechtsmaterie en dus hier niet aan de orde.

Hetzelfde kan worden gezegd omtrent het plaatsen van lokkorven, wat vooral ten plattelande de gemoederen nog al eens in beweging schijnt te brengen. Het is moeilijk aan te nemen, dat men bereid is ten behoeve hiervan een wijziging in het Wetboek van Strafrecht voor te bereiden.

Met betrekking tot de voorgestelde nieuwe artikelen mogen wij nog het volgende opmerken:

Het artikel 13, dat zegt: „Een bijenzwerm, die zich neerzet in een vreemde, reeds bevolkte korf, wordt eigendom van de eigenaar van de korf”, is o.i. voor de praktijk van weinig belang. Het zal sporadisch voorkomen, dat een zwerm op een bevolkte korf of kast aanvliegt, waarbij dan bovendien de eigenaar die zwerm nog moet hebben gevolgd, anders was deze zwerm, voor dat deze aanvloog, res nullius.

De bepaling kan echter ook geen kwaad, uitgesproken dan het woord korf, dat dient te worden

BOEKBESPREKING

ALLGEMEINER IMKERKALENDER 1957, uitgave van de Brühlsche Universitätsdruckerei, Gieszen a.d. Lahn, Postbus 221.

Met plezier heben we dit jaarboek doorgelezen. Het is goed uitgevoerd en het bevat voor elke maand een maandpraatje en ruimte voor het noteren van temperatuur, weer, wind, vlucht, dracht en gewicht van het weegschaalvolk.

Dan volgen 33 artikelen over allerlei onderwerpen. De uitgever deelt ons mede, dat hij graag tot de uitgave van dit jaarboek ook in andere talen zou overgaan. Uiteraard komt ons kleine taalgebied niet in aanmerking voor een afzonderlijke uitgave. Bij uitgaven in andere talen zal het wel een bezwaar zijn, dat de artikelen ingesteld zijn op de Duitse bijenteelt in van achteren behandelbare kasten. Ook de Duitse opvattingen over rassenteelt zullen in vele andere landen niet worden gewaardeerd.

De prijs van het 160 bladzijden tellende werk is niet vermeld. In een advertentie lezen we dat de Deutsche Imkerkalender, waarvan dit jaarboek klaarblijkelijk een overdruk is, voor Duitsland slechts D.M. 2,— kost.

vervangen door „bijenwoning”, welk begrip alles, zelfs de „Klotzbeute” dekt.

Anders is het o.i. met het voorgestelde art. 17, met name het derde lid, luidende: „De eigendom van een bijenzwerm, die op vreemde bodem komt, wordt, behoudens het in (het bovenaangehaalde) art. 13 bepaalde, eerst verloren, wanneer de eigenaar de zwerm niet binnen acht dagen, nadat zij is uitgevlogen, als zijn eigendom heeft opgevorderd”.

Dit is — in tegenstelling met het daaromtrent in de bijgevoegde toelichting gestelde — in strijd met de imkerspraktijk.

Bovendien stuit dit op praktische bezwaren. Een vrij hangende voorzwerm, door degene die deze schept beschouwd als res nullius, opgezet en flink gevoerd, bouwt in gunstige omstandigheden een broedbak met 10 ramen in 10 à 14 dagen geheel uit. De imker zou de zwerm op de achtste dag nog af moeten staan. Met raten en broed? Of alleen de bijen? Of moet men ten aanzien van raten en broed, en eventueel ten aanzien van gevoerde suiker of honing tot een schikking komen?

Een andere mogelijkheid is dat de imker, die de zwerm schepte, dit als risico moet nemen voor het eventueel verkrijgen van een gratis zwerm. Wel een zeer ongewisse basis voor een wettelijk voorschrift. Niet veel imkers zullen op deze wijze een zwerm willen scheppen, immers het uitbreiden van het aantal volken is eenvoudig genoeg. Het probleem zal dan vermoedelijk worden omgekeerd en de overheid zal maatregelen moeten nemen om vrij hangende zwermen, die aanleiding tot moeilijkheden geven, kwijt te raken.

Een andere moeilijkheid is, hoe deze termijn van acht dagen moet worden berekend. De imker heeft uiteraard zijn zwerm niet zien afkomen. Zwermen hangen dikwijls gedurende langere tijd op verschillende plaatsen, alvorens zich definitief te vestigen. Wie zal kunnen bepalen, hoe lang een dergelijke zwerm al onderweg is en hoe zal de would-be eigenaar dan nog zijn eigendomsrecht bewijzen?

Behalve dat dit artikel niet in overeenstemming is met de praktijk, is het o.i. ook nog niet hanterbaar.

De geldende praktijk is, dat de eigenaar van de zwerm, die niet, voordat deze wordt geschept, van zijn eigendomsrecht doet blijken, dit recht verliest. De zwerm wordt alsdan als res nullius beschouwd.

H. G. Maagendans.
Mr. L. R. J. ridder van Rappard.

HONING VOOR OPERATIEWONDEN

Bulman, M. W., Honey, as a surgical dressing. Bee Craft 38 (1956) 2 (-2) 16-17.

Dit door een arts geschreven artikel prijst honing aan voor wondbehandeling, vooral ook na operaties. Het gebruik van honing voorkomt en geneest infectie en bevordert het helen.

VERHUUR BIJENVOLKEN VOOR HET FRUIT VAN „DAS ALTE LAND”

Bienenvölker in der Obstblüte des „Alten Landes” 1955 und 1956.

Nordwestdeutsche Imkerzeitung 8 (1956) 7 (-7) 60—65.

Het aaneengesloten fruitteeltgebied „Das Alte Land” heeft voor de bestuiving ongeveer 12.000 bijenvolken nodig. Deze volken komen in hoofdzaak uit de aangrenzende gebieden. Totnutoe werd hiervoor een huur betaald van D.M. 5.—. Omdat de vrachtprijzen verhoogd zijn, maar vooral omdat in 1955 slechts 2/3 van het benodigde aantal volken naar het fruit reisden is thans overeengekomen per volk D.M. 7.50 te betalen.

ONS FEBRUARI-NUMMER

wordt verzonden volgens de nieuwe ledenlijsten. Het is daarom van het grootste belang, dat wij de ledenlijsten van alle afdelingen zo spoedig mogelijk in ons bezit hebben. Het aantal lijsten, dat wij eind december reeds hebben ontvangen, is zó groot, dat we ze onmogelijk alle hier kunnen vermelden. In de eerste week van januari komen er ongetwijfeld nog vele bij.

Mogen we de afdelingsbesturen, die hun ledenlijst nog niet inzonden, vriendelijk vragen dat nu zo spoedig mogelijk te doen?

Het is óók van belang voor de verzekering. In verband met de statuten en de bepalingen van de polis zijn de leden nl. pas verzekerd van het ogenblik af, waarop ledenlijst en quotum in ons bezit zijn.

Tijdens de herfsttentoonstelling in de O.L. Juliana van Stolbergschool te Rheden, welke als titel droeg „Ons dorp en omgeving”, welke expositie door enige honderden ouders en belangstellenden werd bezocht, fungeerden twee meisjes van de hoogste klas, t.w. Joke Kip (links) en Bertie Wijmands (rechts) als gids en explicatrice, afd: het bijenleven. Heel wat vragen werden op hen afgevuurd, maar op zeer verdienstelijke wijze wisten ze steeds het antwoord te geven. Op bijgaande foto ziet u de beide dames in volle actie.

het kompas der bijen

Als prof. dr. Karl von Frisch met zijn proeven bezig is, verlaat hij het terrein zijner proefnemingen niet. Voor het Internationaal Congres te Wenen heeft hij 'een uitzondering gemaakt': hij is even overgekomen om voor een groot en belangstellend publiek een boeiende rede te houden over bovenstaand onderwerp.

Dat de bijen zich op korte termijn kunnen oriënteren op de zon, is al lang bekend. Als men de zon afschermt voor mieren die onderweg zijn, maar hen in een spiegel de zon van de tegenoverliggende zijde laat zien, veranderen ze de richting van hun wandeling onmiddellijk met een hoek van 180 gr.

Bij proeven met bijen is gebleken, dat zij bij hun oriëntering in het terrein de zon ook op lange termijn als kompas kunnen gebruiken. Hoe men dit kan aantonen, blijkt uit het volgende voorbeeld.

Wij brengen een observatiekast op 't middaguur in een omgeving die de bijen geheel onbekend is. We dresseren ongeveer dertig genummerde bijen op een voerplaats, b.v. 200 meter ten westen van de kast, waar ze 's namiddags, tot de avond, suikerwater krijgen. De volgende morgen wordt het bijenvolk opnieuw verplaatst naar een de bijen volledig onbekende omgeving, op vele km. afstand. Het vlieggat is naar een andere windstreek gericht dan daags tevoren. Vroeg in de morgen wordt de kast geopend. In het westen, oosten, zuiden en noorden, telkens op 200 meter afstand van de kast, worden voerschaaltjes geplaatst. De genummerde bijen, die de vorige dag des namiddags 200 meter ten westen van de kast gevoerd werden, komen ook nu in grote meerderheid naar 't schaal-tje in 't westen, waar ze direct worden gevangen, zodat ze geen mededelingen aan hun huisgenoten kunnen doen.

Hoewel ze zich niet konden oriënteren aan bekende voorwerpen in het landschap en hoewel de zonnestand volkomen anders was dan bij de voeding in de namiddag van de vorige dag, hebben ze de windstreek, het westen gevonden, waarop ze de vorige dag gedresseerd werden.

Hieruit volgt, dat de bijen de zon als kompas gebruiken. Dat is alleen mogelijk als de tijd van de dag en de dagelijkse loop van de zon hen bekend zijn. Dat de bijen een buitengewoon goede tijdzin bezitten, weten we al lang. Door ze op willekeurige uren van de dag te voeren kan men ze dresseren om op een bepaalde tijd naar een voederschaaltje te komen. In een donkere kamer met constante belichting gelukt die dressuur ook op nachtelijke uren. De bijen hebben

duis klaarblijkelijk een „horloge” in hun binnenste en weten hoe laat het is, onafhankelijk van zintuigelijke waarnemingen van de buitenwereld.

Dat blijkt ook uit de volgende proef. Mijn medewerker Dr. Renner dresseerde bijen te Parijs in een verlich-

te donkere kamer om op een bepaald uur voedsel te halen. Toen bracht hij het volk per vliegmaschine naar New York. Ze kwamen daar in net zo'n kamer. En ze gingen niet naar New Yorkse tijd, maar naar Parijse tijd „aan tafel.”

Er is geen twijfel aan, dat de bijen zich bij hun oriëntering in het veld niet alleen richten naar de zon, maar ook naar opvallende voorwerpen in het landschap. Bij proeven in samenwerking met Lindauer heb ik geprobeerd deze beide wijzen van oriëntering tegen elkaar af te wegen. Zo werden b.v. bijen geplaatst langs een bosrand. Deze rand liep noord-zuid.

De bijen werden op een bepaalde voerplaats gedresseerd. De volgende dag werden de volken gebracht naar een plek, die veel op de vorige leek, maar waar de bosrand oost-west liep. Ze zochten de voerplaats langs de bosrand, in een verkeerde richting.

De richting van een weg of van een oever van een meer is voor de bijen

eveneens belangrijker bij hun oriëntering dan de stand van de zon. Maar een alleen staande boom of een bosrand op meer dan 200 m afstand zijn voor de oriëntering van minder betekenis dan de stand van de zon.

Bijen, die op enige afstand van de kast een goede voedselbron gevonden hebben, alarmeren hun huisgenoten door kwispeldansen. Hierbij geeft het ritme van de dans de afstand van het doel aan en de richting van de rechte kwispellijn geeft, in verband met de stand van de zon, de richting aan, waarin iets is te vinden. In de duistere bijenwoning, op de verticaal hangende raten, kan de dansende bij niet direct in de richting van het doel wijzen.

Ze geeft de richting van de voederplaats ten opzichte van de stand van de zon aan door in een gelijke hoek ten opzichte van de loodlijn te dansen. De sleutel hiervoor is de volgende: kwispeldans naar boven is doel in de richting van de zon; kwispeldans 60 gr. naar rechts van de loodlijn — doel 60 gr. rechts van de stand van de zon; kwispeldans naar beneden — voerplaats in de richting tegenovergesteld aan die van de zon. Men kan aantonen, dat de door de dans gealarmeerde bijen zich werkelijk zeer nauwkeurig aan deze aanwijzingen houden.

Bij het zwermen gebruiken de speurbijen dezelfde methode om de afstand en de richting van een gevonden woning aan de bijen van de zwermtros mede te delen. Dikwijls wordt de ontdekte woongelegenheden al in de bijenkast aangegeven, voordat de zwerm vertrekt. Daarbij kan het gebeuren, dat een speurbij urenlang, zonder in die tijd opnieuw uit te vliegen, door kwispeldansen op de gevonden woongelegenheden wijst (Lindauer). En dan verandert deze danseres de richting van haar dans langzamerhand met dezelfde hoek waarin de stand van de zon gedurende die tijd verandert.

Dat gebeurt zelfs als deze bij niet de minste mogelijkheid heeft deze verandering van de zonnestand direct waar te nemen. Haar kennis van de tijd en van de dagelijkse loop van de zon kunnen we ons op geen andere wijze zo goed voor ogen brengen. Dat de bijen weten waar de zon hoort te staan, kan men het beste aantonen, als men ze misleidt door een

verkeerde zonnestand. Deze proef kon Lindauer tijdens zijn verblijf op Ceylon nemen.

Op Ceylon dresseerde hij genummerde bijen op 'n voerschaaltje ten noorden van de kast. Vervolgens bracht hij het volk per vliegtuig naar Poona in India. Op 24 april stond de zon op de proefplaats op Ceylon 's middags 5 gr. ten noorden van het Zenith, te Poona echter 5 gr. ten zuiden van het zenit. De naar Poona verplaatste bijen zochten daar hun gewone voederplaats in zuidelijke richting in plaats van in noordelijke! Het kennen van de stand van de zon is voor de oriëntering van de bijen en voor de uitwisseling van mededelingen door de bijen van grote betekenis. Maar het oog van de bij is beter dan het menselijke oog in staat onder moeilijke omstandigheden de plaats van de zon vast te stellen. Bijen zien de zon ook door een gesloten wolkendek. Men kan aantonen, dat deze vaardigheid samenhangt met de grote gevoeligheid van het bijenoog voor ultraviolet licht.

Maar ook als de zon achter een berg of achter een gebouw staat, of als ze reeds onder de horizon verdwenen is, weten de bijen waar de zon staat als de hemel maar helder is of tenminste als deze een plekje blauw vertoont. Want het licht, dat van de blauwe hemel komt, is voor het grootste deel gepolariseerd licht, dat wil zeggen: de trillingsrichting van de lichtstralen volgt een bepaalde baan, die verschillend is voor verschillende plaatsen aan de hemel en die op een bepaalde wijze afhankelijk is van de stand van de zon. Wij kunnen dat niet zien, omdat ons oog de trillingsrichting van het gepolariseerde licht niet waarneemt. Maar het bijenoog kan dat wel. Dat kunnen we op eenvoudige wijze aantonen, als we een observatiekast horizontaal plaatsen, zodat dus de raten vlak liggen.

Als de bijen op een horizontale raat dansen, en vrij gezicht op de hemel hebben, wijzen ze met hun kwispeldans direct in de richting van de plek, die ze willen aanduiden. Ze houden dezelfde hoek ten opzichte van de zon aan als ze deden toen ze naar de voerplaats toe vlogen. Maar als men nu het zicht van de bij op de hemel afschermt, dan danst de bij gedesoriënteerd. Ze danst evenwel meteen weer goed als men een stukje blauwe hemel voor haar zichtbaar maakt. Dat ze zich hierbij oriënteert naar de trillingsrichting van het blauwe daglicht, kan men bewijzen door een draaibaar polarisatiefolie voor de opening te houden. Door dat te draaien, kan men de trillingsrichting van het gepolariseerde licht naar willekeur veranderen en dan verandert ook meteen de dansrichting van de bij dienovereenkomstig.

Zo hebben de bijen in de zon en in het van de zon afhankelijke gepolariseerde licht van het blauwe hemelgewelf een wonderlijk kompas om zelf hun richting te bepalen en om hun huisgenoten een bepaalde richting aan te duiden.

Koninginnen telen

ZONDER MOEITE

Een paar van de allerbeste koninginnen telen voor eigen gebruik is helemaal niet moeilijk. Deze zelf geteelde koninginnen zijn meestal véél beter dan de voor veel geld gekochte.

Teel dit jaar 6—10 van die prachtmoeren... zonder moeite!

Het telen van 6—10 koninginnen voor eigen gebruik is nog gemakkelijker dan gewoon bijen houden. Iedereen kan het dus doen. Gereedschap hebt u er niet voor nodig.

In dit artikeltje geven we eerst in vogelvlucht een overzicht van de hele gang van zaken. In de volgende nummers komen we op de bijzonderheden terug.

Het volk, waar de koningin in zit waarvan we willen voorttelen, noemen we gemakshalve: ons teeltvolk. We zetten ons teeltvolk in het voorjaar flink aan, om het zo vroeg mogelijk zwermrijp te hebben. Zo nodig voegen we er een zesraamsvolk bij, zoals we dat bij de Aalstermethode gewend zijn.

Zodra het volk zwermrijp is, zoeken we de koningin er uit. Tien dagen later verdelen we de raten van het teeltvolk over een aantal lege kasten of bevruchtungskastjes. We zorgen er daarbij voor, dat in elk kastje minstens één raat met een koninginneeel komt. Deze kleine volkjes sluiten we drie dagen op. Daarna maken we de vlieggaten open.

Tien dagen later zijn de jonge koninginnen meestal bevrucht. Van onze beste koningin hebben we op deze wijze, zonder enige moeite, 6—10 waardevolle dochters geteeld. Kan het eenvoudiger?

In de volgende groentjes gaan we vertellen, wat we elke maand moeten doen, opdat fouten en teleurstellingen worden voorkomen.

Hoe komt het, dat tot nu toe maar zo weinig imkers hun eigen prachtkoninginnen telen? Als ze een handleiding over koninginneteelt opslaan, staan daar zó veel ingewikkelde dingen in, dat hun de schrik om het hart slaat. Kunstmatige doppen, teeltlatten, omlarven, honingsuikerdeeg, het bevolken van kleine kastjes... velen beginnen er niet aan. En van diegenen die het proberen, stranden er het eerste jaar nog velen, omdat het zo moeilijk is. Slechts een enkele gaat er mee door.

Waarom al die ingewikkelde methoden en gereedschappen? Och, eigenlijk is dat een vergissing. Die dingen zijn geschreven voor hen, die elk jaar honderden of duizenden koninginnen willen telen. Men heeft eenvoudig vergeten, dat verreweg de meeste imkers per jaar aan 6—10 koninginnen genoeg hebben. En juist zij kunnen het best met onze eenvoudige methode doen. Ze hebben dan bovendien nog het voordeel, dat de aldus geteelde koninginnen over het algemeen véél beter zijn dan de in het groot geteelde.

Maar laten we één ding afspreken. Zoek het volk uit met de koningin waarvan u wilt voorttelen en houd dat volk alleen voor de teelt. Pas met de andere volken uw gewone bedrijfsmethode toe. Maar deze „honingvolken” veredelt u met uw prachtkoninginnen.

Werden vorig jaar de jonge koninginnen van uw honingvolken tijdig voor de zomerdracht bevrucht?

Ik denk zo, dat u wel graag de beschikking had willen hebben over een aantal zelf geteelde, goed bevruchte koninginnen!

Wordt een volk moerloos? Geen nood, we hebben onze reserve van prima koninginnen!

Blijft een koningin onbevrucht? We kunnen het volk direct helpen.

Bevalt een bepaalde koningin u niet? We hebben betere in voorraad! Maar: de geteelde volkjes laten zich ook zonder moeite opfokken tot sterke wintervolken.

Wat u aan het eind van het jaar te veel hebt, kunt u verenigen met uw hoofdvolk, dat komt de honinggoest van het volgende voorjaar sterk ten goede!

In het najaar of voorjaar kunt u de overtollige volken trouwens ook meestal wel verkopen, vooral als uw koninginnen buitengewoon goed blijken te zijn.

Dat alles is belangrijk genoeg om dit meest poëtische deel van de bijenteelt, de koninginneteelt-zonder-moeite, te gaan beoefenen. En nu spreek ik nog niet eens van de grote voldoening, die u smaakt als u die zelfgeteelde, grote, volledig uitgegroeide prachtkoninginnen ziet, waarvan u met trots kunt zeggen: die heb ik zélf geteeld, dat is mijn werk!

Tot de volgende maand dus.

De Commissie van Redactie en de redacteur prijzen zich gelukkig dat zij Dr. H. W. de Boer, oud-directeur van het Nederlands Honigcontrolestation, bereid gevonden hebben voor ons maandschrift een serie artikelen over honig te schrijven, waarvan wij onze lezers hierbij het eerste aanbieden.

Volgens een definitie, welke voorkomt in art. 1 van het **Honigbesluit** is honig „het zoete produkt, dat door de bijen is bereid”.

Deze definitie is, alhoewel zo ruim mogelijk genomen, toch in zoverre onjuist, dat, wanneer bijen worden gevoerd met een oplossing van suiker of, zoals een enkele keer is voorgevallen, van aardappelstroop, zij daaruit een produkt bereiden, dat echter geen honig is.

In de praktijk van de levensmiddelen-scheikundige brengt dit echter geen onoverkomelijke bezwaren mee, daar de bijen uit opzettelijk gevoerde suiker- of aardappelstroopoplossing een produkt bereiden, dat in verschillende opzichten niet voldoet aan de eisen, welke in het Honigbesluit aan „honig zijn gesteld.

Bij het onderzoek van honig moet rekening worden gehouden met het feit, dat er wellicht geen enkel natuurprodukt is, dat in zijn chemische samenstelling zoveel en zo grote onderling uiteenlopende verschillen vertoont.

Deze verschillen worden hoofdzakelijk bepaald door de grondstoffen, waaruit de bijen de honig „bereiden”.

Nu geeft het Nederlandse Honigbesluit in bovengenoemde definitie niet aan, waaruit de honig door de bijen wordt bereid. Volgens de Duitse „Verordnung über Honig” van 21 maart 1930 komt als grondstof niet alleen in aanmerking nectar (welke zowel door florale, zich in de bloemen bevindende, nectariën of honigklieren, als door extraflorale, zich aan andere plantendelen bevindende nectariën kan worden afgescheiden) doch ook andere, zich aan levende plantendelen bevindende zoete sappen, zoals „honigdauw”.

Bij de beoordeling van honig door middel van zijn samenstelling en zijn andere chemische en fysische eigenschappen is het dan ook bijna altijd nodig na te gaan:

1e. of naast nectar als grondstof „honigdauw” aanwezig is.

2e. op welke bloemen de nectar is verzameld.

Wanneer we met deze laatste bron mogen beginnen, dan kan worden medegedeeld, dat uit het **stuifmeelonderzoek** of de **pollenanalyse** kan worden nagegaan op welke bloemen de nectar door de bijen is verzameld. Te dien einde neemt men een hoeveelheid honig, (bijv. 10 gram), mengt dit met de drievoudige hoeveelheid water, brengt door zeer zachte verwarming eventuele honigkristallen in oplossing en centrifugeert. Door de centrifugale kracht worden in de nu 3 keer verdunde honigoplossing alle stuifmeelkorrels op de bodem van het voorwerp, waarin de oplossing zich bevindt, neergeslagen; men giet vervolgens de oplossing van het neerslag af en bekijkt een weinig van het neerslag onder de microscoop.

Het microscopische stuifmeelonderzoek geeft, althans van in Nederland gewonnen honig, een beeld van de drachtplanten, van welke de bijen de nectar hebben verzameld. Bij de bestudering van de in Nederlandse honig voorkomende pollenkorrels komen we

tot het resultaat, dat een zestigtal verschillende vormen kunnen worden onderscheiden. Het aantal plantensoorten, waarvan deze stuifmeelkorrels afkomstig zijn, is echter groter; zo hebben, om enkele voorbeelden te noemen, alle soorten van het geslacht *Pirus* ongeveer dezelfde pollenvorm; hetzelfde is het geval met het geslacht *Prunus*; de pollenvorm van het geslacht *Pirus* is echter duidelijk van die van het geslacht *Prunus* te onderscheiden. Op nevensgaande afbeelding (zie volgende pag.) is een aantal typische stuifmeelvormen weergegeven.

Door mij werden van 268 honigmonsters van één bepaald jaar de pollenanalyses verricht. Stuifmeel van *Tripodium repens* (witte klaver) bevond zich in 95.8 % der onderzochte monsters; van *Cruciferae* (hoofdzakelijk koolzaad) in 56.3 %; van *Centaurea cyanus* (korenbloem) in 49 %; van *Pirus*soorten in 36.5 %; van *Calluna vulgaris* (struikheide) in 35.4 %; van *Vicia faba* (tuinboon) in 34.2 %; van *Trifolium pratense* (rode klaver) in 33.5 %; van *Prunus*soorten in 25.5 %; van *Lotus uliginosus* (moerasrolklaver) in 21.3 %; van *Hieracium*soorten (havikskruid) in 19.8 % van *Taraxacum officinale* (paardebloem) in 19.4 %; van *Melandrium rubrum* (dagkoekkoeksbloem) in 17.9 %; van *Compositen* (samengesteldbloemigen) in 12.3 %; van *Melilotus*soorten (honigklaver) in 11.4 % van *Ranunculaceën* (boterbloemachtigen) in 10.7 % en van tenminste 45 andere honiggevendende gewassen in 9.9 % der onderzochte monsters.

De opgave, welke men op verschillende plaatsen in de literatuur vindt, nl. dat *Tilia*soorten (linde) weinig stuifmeel geven, kan in zoverre door mij bevestigd worden, dat in veel honigen, welke duidelijk de kenmerkende kleur en geur van lindehonig bezaten, weinig pollenkorrels van lindsorten werden aangetroffen. Het minimum aantal stuifmeelsoorten, in één monster bedroeg 1 (men vindt echter slechts zelden niet meer dan 1 of 2 stuifmeelsoorten; als maximum aantal stuifmeelsoorten in een en hetzelfde honigmonster werd door mij 14 gevonden; het grootste deel der onderzochte monsters bevatte 4 tot 10 verschillende soorten.

Behalve van honiggevendende gewassen kwamen in vele monsters pollen voor van *Gramineën* (grassen), van *Carex*- (zegge-) soorten en van *Rumex*- (zuring-) soorten, waarvan we voorlopig willen aannemen, dat deze grotendeels bij toeval in de nectar van gelijktijdig bloeiende honiggevendende bloemen geraken. Volgens opgave van verschillende imkers verzamelen de bijen echter in sommige jaren ook wel opzettelijk stuifmeel op *Carex* (zegge-) soorten en op *Gramineën*, o.m. op *Secale cereale* (rogge).

Van de planten, waarvan bekend is, dat zij geen honig doch wel stuifmeel leveren, vonden wij in de 268 monsters Nederlandse honig alleen pollen van *Alnus*- (els-) soorten en van *Carduus*- (distel-) soorten. Skarytka geeft in zijn door G. C. Spengler vertaald: „Practisch handboek voor den bijenteler” een 27-tal planten, welke wel honig, doch geen stuifmeel zouden leveren. Deze

opgave bleek mij in zoverre gedeeltelijk onjuist, dat in Nederlandse honig wel stuifmeel voorkomt van *Rubus* (braam-) soorten, *Viola*-soorten, *Trifolium pratense* (rode klaver), *Vicia faba* (tuinboon), *Vicia cracca* (vogelwikke), *Succisa pratensis* (blauwe knoop) en *Ribes*-soorten. De andere, in de lijst van Skarytha genoemde, wel honig, doch geen stuifmeelgevende planten zijn voor de dracht in Nederland van geen of weinig belang, behalve die op *Ornithopus sativus* (serradella), van welke plant ik echter geen stuifmeel in een der 268 honigmonsters vond, zodat de mededeling, dat serradella wel honig, doch geen stuifmeel levert, juist zou kunnen zijn.

Onder de onderzochte monsters was er een aantal, dat blijkens het pollenonderzoek hoofdzakelijk van één drachtplant afkomstig was; hoewel in deze monsters ook nog wel enkele andere pollenkorrels werden gevonden, waren deze toch zeer klein in aantal en kwam het stuifmeel van één speciale drachtplant in bedoelde monsters in overwegende meerderheid voor. Zo kon bijv. een aantal bijna zuivere klaver-, koolzaad-, heide- en vruchtboomhonigen worden gesorteerd. Van deze zuivere honigsoorten werden alle chemische en physische eigenschappen onderzocht en we konden, hetgeen tot dusver nog slechts zelden was geschied, de resultaten van het chemische en physische onderzoek en van de pollenanalyse naast elkaar leggen en vergelijken.

Tot ongeveer 1930 hadden zeer weinig onderzoekers verband gelegd tussen de botanische herkomst en de chemische samenstelling van honig; wel vond men in de literatuur de onderzochte honigmonsters dikwijls vermeld als heidehonig, acacia-honig, klaverhonig, lindehonig enz., doch deze opgaven waren zo goed als altijd van de imker, die dacht, dat de door hem gewonnen honig wel grotendeels van de door hem genoemde drachtplant afkomstig zou zijn; deze opgaven werden echter met behulp van de pollenanalyse door bijna geen enkele onderzoeker gecontroleerd. Bovendien waren de meest onderzochte honigen slechts met één, betrekke-

lijk zelden met twee, zeer zelden met de namen van meer drachtplanten aangeduid, terwijl, zoals we gezien hebben, een groot aantal honigen, althans in ons land, van veel meer drachtplanten afkomstig blijkt te zijn. Zo kan de ene klaverhonig een sterke inslag vertonen van stuifmeel van verschillende niet onbelangrijke drachtplanten, een andere klaverhonig daarentegen bij het pollenonderzoek naast het stuifmeel van witte klaver geheel andere stuifmeelkorrels bevatten dan de eerst bedoelde honig. De scheikundige, die deze beide soorten „klaverhonig” onderzocht, kan verwonderd staan over het verschil in samenstelling; het pollenonderzoek en de kennis van welke drachtplanten deze monsters zgn. klaverhonig, behalve van witte klaver, afkomstig zijn, zou hem het verschil in samenstelling en eigenschappen voor een groot deel kunnen verklaren. Voor de herkenning van de stuifmeelkorrels is weliswaar de raadpleging van de bestaande werken op dit gebied *) van veel belang, doch voor een juiste determinatie is het aanleggen en bestuderen van een verzameling geconserveerde stuifmeelpreparaten (zgn. „Dauerpreparaten”) van de meest voorkomende honig- en stuifmeelgevende gewassen van groot belang. Voor het verrichten van de in dit en in de volgende artikelen bedoelde onderzoekingen beschikte ik over een verzameling van 300 stuifmeelsoorten, voor dit doeleinde door mij aangelegd.

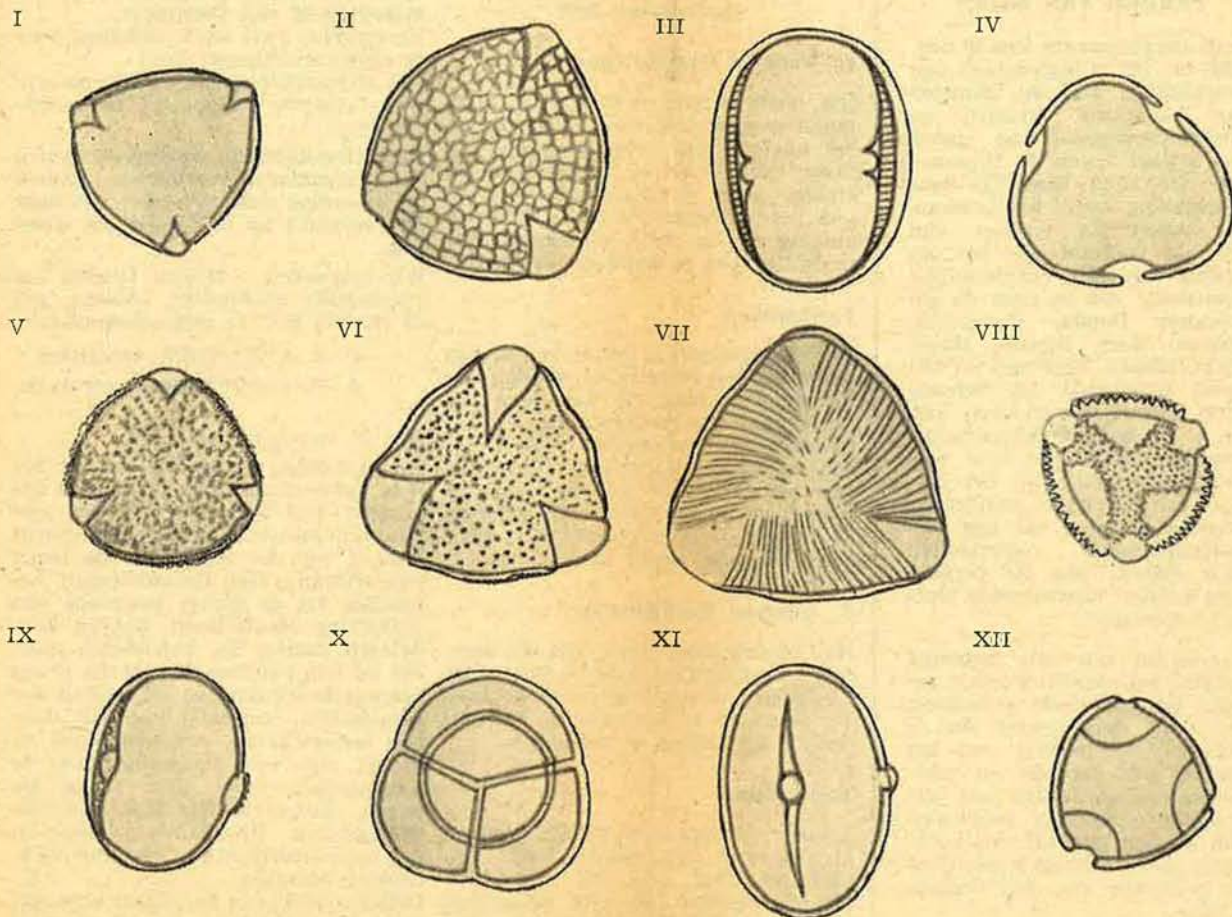
*) W. J. Young, *Microscopische Untersuchung der Honigpollen.*

J. Grüss, *Eine Methode zur Ergänzung der Honiganalyse*, Z. Unters. Lebensm. 64, 376 (1932).

K. Fehlmann, *Beiträge zur microscopischen Untersuchung des Honigs.*

C. Griebel, *Pollenanalyse des Honigs*, Z. Unters. Lebensm. 59, 63, 197, 441 (1930).

Armbruster und Oenicke, *Die Pollenformen als Mittel zur Honigherkunftbestimmung*, Bücherei für Bienenkunde 10.

Verschillende typische stuifmeelvormen.

I witte klaver; II rode klaver; III korenbloem; IV linde; V koolzaad; VI pirus-soorten (o.m. appel en peer); VII prunussoorten (o.m. pruim en kers); VIII paardebloem; IX paardekastanje; X struikheide; XI tuinboon; XII hazelaar. Vergroting $\pm 1000 \times$.

EREMEDAILLES

Het Hoofdbestuur verleende in 1956 de eremedaille der vereniging aan de volgende leden:

A. van Beek, Afd. Woudenberg.
H. Boelis, afd. Hoorn.
P. v. d. Branden, afd. Hulst.
A. v. d. Brink, afd. Renkum.
S. Broekhuizen, afd. Leiden.
Prud. de Bruine, afd. Hulst.
A. H. Dekker, afd. Zaamslag.
J. A. van Dijk, afd. Hoog Zuthem.
J. Fölsche, afd. Renkum.
W. Gideonse, afd. Walcheren.
Joh. Hilvers, afd. Emmen.
W. J. L. Huisingh, afd. Woudenberg.
H. Jans, afd. Walcheren.
J. Kool, afd. Driebergen.
J. Koopmans, afd. Frederiksoord.
E. Lokhorst, afd. Woudenberg.
J. Martens, afd. Zaamslag.
H. Mehauden, afd. Hulst.
F. P. de Meijer, afd. Walcheren.
J. N. Rouwenhorst, afd. Vierakker-Wichmond.
J. C. van Scherrenburg, afd. Renkum.
H. Scheffer, afd. Renkum.
A. van Someren, afd. Arnhem.
H. Strijland, afd. Driebergen.
J. Veen, afd. Uithuizen.
J. Voerman, afd. Winterswijk.
L. van Wolswinkel, afd. Woudenberg.
H. Wijlens, afd. Haaksbergen.

Tot 18 jaar
halve contributie.

Officiële mededelingen

Voorstellen voor de algemene vergadering 1957

1. Voorstel Hoofdbestuur

Het hoofdbestuur stelt aan de algemene vergadering voor ten laste van het kapitaal der vereniging een bedrag van f 2.500,— beschikbaar te stellen voor de feestelijke viering van het zestigjarig bestaan der vereniging op de op 7 september 1957 te Rotterdam te houden Imkersdag.

Toelichting:

Het is de gewoonte, dat de kosten van de jaarlijkse Imkersdag worden gedragen door hen, die aan deze dag deelnemen. Het hoofdbestuur wil dat principe niet prijsgeven. Het meent echter, dat de vereniging de kosten van het feestelijke karakter van de Imkersdag te Rotterdam, ter gelegenheid van ons 60-jarig jubileum, voor haar rekening moet nemen.

2. Voorstel Hoofdbestuur.

Het hoofdbestuur stelt aan de algemene vergadering voor de heer Joh. A. Joustra te Amersfoort en de heer Tj. Stienstra te Leeuwarden tot erelid der vereniging te benoemen.

Toelichting:

De heer Joustra werd in 1921 gekozen als lid van het hoofdbestuur. Van 1924 tot 1949 was hij secretaris-penningmeester van onze vereniging en van 1926 tot 1949 redacteur van het Maandschrift. De verdiensten van

de heer Joustra zijn zo algemeen bekend, dat een verdere toelichting van het voorstel overbodig wordt geacht. De heer Stienstra nam reeds een werkzaam aandeel in het werk van onze vroegere afdeling „Friesland”, samen met o.a. de heer Th. van Welden baron Rengers. Op 7 februari 1923 werd de afdeling Leeuwarden opgericht, waarvan hij 30 jaar lang secretaris is geweest. In die tijd reeds heeft hij, samen met de heer v. d. Bend, de toenmalige directeur van de afd. Handel, veel gedaan voor de afzet van Nederlandse honing. Van 1946 tot 1954 was hij lid van het hoofdbestuur. Thans is hij lid en vice-voorzitter van de Bespuitingscommissie van het hoofdbestuur.

3. Voorstel afdeling Leeuwarden.

In onze laatst gehouden ledenvergadering van 5 november j.l. is bij meerderheid van stemmen besloten, gezien art. 29 van het Huishoudelijk Reglement, aan uw Hoofdbestuur te verzoeken wijziging van genoemd Reglement aanhangig te maken.

In het bijzonder zou onze afdeling artikel 17 van het Huishoudelijk Reglement in dier voege gewijzigd willen zien, dat achter de volzin eindigende met:

„waarvoor een verkiezing plaats heeft, kunnen kandidaten stellen” te vervolgen met:

Deze kandidaatstelling heeft plaats op de algemene ledenvergadering bij meerderheid van stemmen.

Vervolgens stelt onze afdeling voor de volzin eindigende met:

„de stembiljetten aan de kiesgerechtigde afdeling toekomen” te vervolgen met:

Deze stembiljetten, waarop de namen der kandidaten voorkomen, dienen bij inzending ondertekend te zijn door de voorzitter en secretaris der afdeling.

Wij verzoeken u hierbij beleefd bovenstaande voorstellen volgens art. 29 van het H.R. te willen behandelen.

P. v. d. HEIDEN, voorzitter.

A. P. van DUINEN, secretaris.

Art. 17 van het H.R. luidt:

De periodieke verkiezingen voor het H.B. hebben plaats in de maand november. Het D.B. maakt in het septembernummer van het maandschrift bekend wie der leden aan de beurt van aftreding zijn. De afdelingen, behorende tot de groep waarvoor een verkiezing plaats heeft, kunnen kandidaten stellen. De kandidaten moeten lid zijn van een der tot die groep behorende afdelingen. De namen der kandidaten, vergezeld van een door hen ondertekende verklaring dat zij bereid zijn een (her)benoeming te aanvaarden, moet vóór of op de tiende oktober bij het D.B. zijn binnengekomen. Die namen worden in het novembernummer van het M.S. bekend gemaakt.

Indien slechts één kandidaat voor een bepaalde vacature is opgegeven, wordt deze als lid van het H.B. ver-

UITBREIDING VERVOER- VERBOD VAN BIJEN

In de Staatscourant van 20 nov. 1956, no. 227 is opgenomen een beschikking van de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening op grond van artikel 2 van de Bijenwet 1947, Stb. H 13. Ingevolge deze beschikking wordt het bestaande verbod tot vervoer van bijen in verband met het optreden van een besmettelijke bijenziekte van en naar de gemeenten Bunde, Gronsveld, Gulpen, Heer, Itteren, Maastricht, Mheer, Noorbeek en Urmond uitgebreid tot Schaesberg. Evenals tot dusverre kan de rijksbijenteeltconsulent voor het zuiden des land vergunning verlenen tot het vervoer van uit andere gemeenten afkomstige bijen via één van bovengenoemde gemeenten naar elders; aan de vergunning kunnen voorwaarden worden verbonden.

Aanvragen om een zodanige vergunning moeten worden gericht tot genoemde consulent, gevestigd Bredaseweg 304 te Tilburg. Overtreding van het verbod tot vervoer en niet-nakoming van de aan een vergunning verbonden voorwaarden worden gestraft met hechtenis van ten hoogste één jaar of geldboete van ten hoogste f 500,—.

kozen verklaard. Is er een stemming nodig, dan bepaalt het D.B. de dag waarop de stembiljetten bij de secretaris moeten zijn ingeleverd, maakt die dag bekend in het novemnummer van het M.S. en doet zo spoedig mogelijk de stembiljetten aan de kiesgerechtigde afdelingen toekomen. De in het vorige lid bedoelde dag moet vallen tussen de vijftiende en vijftiendste dag van de maand november. Een dag daarna op een in hetzelfde nummer van het M.S. bekend te maken plaats en uur, worden de stembiljetten in een voor de leden van de vereniging toegankelijke zitting van het D.B. geopend, waarna de uitslag van de stemming wordt vastgesteld. De verkiezing heeft plaats bij volstreekte meerderheid van stemmen. In geval van een herstemming of bij tussentijdse verkiezing wordt op overeenkomstige wijze gehandeld. Het D.B. regelt voorts alles wat met de verkiezingen en stemmingen samenhangt.

Preadvis van het hoofdbestuur:

De bedoeling van het voorstel is, dat niet het bestuur of dagelijks bestuur van de afdeling de kandidaatstelling voor het hoofdbestuur verzorgt, doch dat de ledenvergadering der afdeling dat doet.

Dit is echter ook bij de huidige redactie van art. 17 van het huishoudelijk reglement mogelijk. Het hoofdbestuur acht het niet gewenst om het houden van zo'n vergadering aan alle afdelingen dwingend voor te schrijven. In vele afdelingen zal het bezoek aan zo'n vergadering dusdanig gering zijn, dat in feite toch de huidige toestand gehandhaafd blijft.

Wat het tweede deel van het voorstel betreft merkt het hoofdbestuur op, dat de enveloppen, waarin de afdelingen hun stembriefjes aan het dagelijks bestuur zenden, volgens de tegenwoordige regeling toch al voorzien moeten zijn van de handtekening van voorzitter en secretaris der afdeling. De geperforeerde strook van de enveloppe, waarop deze handtekeningen voorkomen, wordt van alle enveloppen verwijderd vóórdat de stembriefjes er uit gehaald worden. Dit waarborgt een geheime stemming.

In verband met het geheime karakter van de stemming heeft het hoofdbestuur bezwaar tegen het plaatsen van de handtekening van voorzitter en secretaris van de afdeling op de stembriefjes zelf.

Op grond van bovenstaande overwegingen meent het hoofdbestuur de aanneming van het voorstel te moeten ontraden.

4. Voorstel afdeling Warnsveld

Er worde een onderzoek ingesteld naar het voorkomen van reuma bij de leden van onze vereniging.

Toelichting:

Het wil de afdeling Warnsveld voor-

komen, dat uit een dergelijke enquête naar alle waarschijnlijkheid de een of andere conclusie kan worden getrokken, hoe of die dan ook moge uitvallen.

Zij vindt dat van voldoende belang om hoofdbestuur en afdelingen op te wekken, haar voorstel te willen steunen.

Bovenstaand voorstel werd op onze vergadering van 10 december j.l. met algemene stemmen goedgekeurd. Derhalve geef ik dit door aan het hoofdbestuur.

A. C. GOTINK, secretaris.

Preadvis van het hoofdbestuur:

Er zijn vele soorten reuma. Een onderzoek als voorgesteld vraagt, behalve veel tijd en geld, ook een grote deskundigheid op het gebied van reuma, die wij niet bezitten. Ook de leden, die de enquêteformulieren zouden moeten invullen, bezitten deze deskundigheid over het algemeen niet.

Maar ook als aan de hand van een medisch-deskundige enquête zou kunnen worden vastgesteld hoe groot het aantal lijders aan de verschillende soorten reuma onder de imkers is, zouden deze gegevens alleen waarde hebben als ze vergeleken konden worden met gegevens betreffende andere bevolkingsgroepen, die op dezelfde wijze waren verkregen. Ook over deze gegevens beschikken wij uiteraard niet.

Op grond van 't bovenstaande meent het hoofdbestuur de aanneming van het voorstel te moeten ontraden.

Vergadering hoofdbestuur 15 dec. 1956

De voorzitter wenste de heren Planting en Timmermans geluk met hun herbenoeming en nam afscheid van de scheidende hoofdbestuurleden ter Brugge, van den Berg en van der Sande. Op verzoek van het hoofdbestuur blijft de heer van der Sande deel uitmaken van de Commissie van Redactie van het Groentje.

Een voorstel betreffende de benoeming van twee ereleden vindt men elders in dit nummer, evenals de voorstellen van de afdelingen voor de algemene vergadering en een voorstel van het hoofdbestuur om een bedrag van f 2500,— van ons kapitaal te bestemmen voor de feestelijke viering van ons zestigjarig jubileum op de Imkersdag te Rotterdam. De datum voor die Imkersdag werd vastgesteld op zaterdag 7 september 1957. Het hoofdbestuur acht het niet gewenst bij de huidige koersen wijziging te brengen in de beleggingen.

De Bespuitingscommissie van het hoofdbestuur heeft uitvoerig gerapporteerd over het nut van bijen voor de bestuiving van koolzaad. Hoewel er grote moeilijkheden zijn om dit nut in exacte cijfers uit te drukken, achtte de commissie het gewenst dat daartoe toch een poging wordt gedaan. Aan de Bedrijfsraad zal worden verzocht dit onderzoek op te dragen aan de Instituten.

Het hoofdbestuur heeft aan het Ministerie van Landbouw verzocht het daarheen te leiden, dat de bijensuiker zal worden vrijgesteld van de omzetbelasting op suiker, die met ingang van 1 januari 1957 zal worden geheven. Op dit verzoek is nog geen antwoord ontvangen.

De prijs van de buitenlandse honing is, na de publikatie van de heer Vink in het Groentje van oktober 1956, nog weer met 3 cent per kg gestegen. Het hoofdbestuur doet een beroep op de leden om daarmee in de toekomst bij de verkoop van hun honing rekening te houden. De situatie is thans zo, dat de buitenlandse honing duurder is dan de prijs die vele imkers nog voor hun binnenlands produkt aan de consument in rekening brengen.

In verband met een op de algemene vergadering gedane toezegging zal het hoofdbestuur aan de Bedrijfsraad verzoeken een „commissie voor de agrarische en recreatieve betekenis van de bijenteelt" in het leven te roepen. In de grote bevolkingscentra vooral heeft de mens een stijgende behoefte aan binding met de natuur.

De overheid, vooral de lagere overheid, dient aan de bijenteelt een nieuwe plaats toe te kennen in de samenleving, aldus het hoofdbestuur.

De Juridische Commissie van het hoofdbestuur heeft een nota samengesteld over de regeling van het bijenrecht in het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Deze nota zal in het Groentje worden gepubliceerd. Besloten werd dat de Commissie zich met spoed in verbinding zal stellen met de Commissie, die het nieuwe B.W. voorbereidt.

In verband met het feit dat op de eerstvolgende vergadering ook de nieuwe hoofdbestuurleden aanwezig zullen zijn, wordt de bespreking omtrent de bezetting der commissies tot die vergadering uitgesteld.

Verreweg de meeste afdelingen kunnen uit de heffing van 2 cent, die ze op de suikerprijs mogen leggen, de distributie van de suiker onder de leden wel betalen, er zijn er zelfs die daarvan nog overhouden. Sommige afdelingen met een groot rayon hebben daarmee echter moeilijkheden. Als de moeilijkheden daarmee kunnen worden verlicht is de afd. suiker bereid in dergelijke gevallen de suiker aan twee of drie verschillende adressen te zenden.

Vele afdelingen hebben gebruik gemaakt van de extra suikerlevering van 4 kg per volk, vele andere echter blijken deze suiker niet nodig te hebben gehad. Opgemerkt wordt dat er bijenvolken zijn verhongerd, niet omdat men geen suiker had, maar omdat men verzuimde zich tijdig op de hoogte te stellen van de voedselpositie der volken.

Dr. Minderhoud deelde mede, dat vertoning van de film „Bijenhouden met succes" binnenkort ook in zijn ambtsgebied mogelijk zal zijn. Er worden nu reeds vertoningen gegeven met een geleend apparaat.

Wit de Jaagkiepers

imkers-dochter wel flink uit de kluiten gewassen zijn, door de honing van vaders bijen, maar 5 broedkamers op te tillen!!!
Laat ik u de oplossing van het raadsel geven: de kasten zijn van

SCHUIMRUBBER.

In „Der Imkerfreund“ 1956/2 schreef Dr. Igr. O. Raudszus zijn eerste artikel over deze door hem ontworpen kasten.

De redacteur van dit blad E. Herold zegt in een onderschrift, dat hij zeer tegen nieuwe kasten is, maar hij ziet in de grondstof van deze kast wel iets, de noodtoestand der imkers vraagt om goedkopere kasten. Raudszus zegt dan dat hout wel het aangewezen materiaal is voor kasten, maar toch ook zijn nadeel heeft. Hout vraagt veel aan onderhoud en isoleert slecht.

Hij vestigt de aandacht op chemische kunststoffen als polystyrol of polyvinylchlorid, dat gemakkelijk te verwerken is en niet trekt. Door een blaas-middel is in deze stof veel lucht aanwezig, hetwelk goed isoleert.

De kasten van dit materiaal zouden in vormen gegoten kunnen worden, hetgeen slechts dertig minuten zou kosten, maar daar de kasten van zo'n vorm te hoog zouden worden heeft R. proefkasten van platen gemaakt, welke met koudlijm samengevoegd werden.

Aan de binnenkant wordt de kast nog van een laagje harde kunststof voor-

zien, hetgeen het schoonmaken van de kast gemakkelijk maakt.

In 1955 werd een proef met 8 kasten genomen; deze werden buiten opgesteld en voor de inwintering werden geen extra maatregelen genomen. Dat zal vermoedelijk ook niet nodig zijn, daar de wand (40 mm) beter isoleert dan een dubbelwandige kast, ook al wordt deze afgedekt.

Zoals reeds gezegd, trekt dit materiaal niet, dus geen scheuren en kieren, schuilplaats voor allerlei ongedierte. Het materiaal rot niet en kan daarom tegen regen en wind, koude en hitte.

De ontworpen kast is geen nieuwe kast, maar een bestaande kast uit nieuw materiaal.

De kasten zijn zeer licht: broedkamer, bodem en deksel wegen ongeveer 2.4 kg (zonder ramen), met honingkamer 3.3 kg. Dit lichte gewicht komt het reizen zeer ten goede.

Voor deze kast is wel belangstelling: het Amerikaanse blad Gleanings nam gedeelten uit het artikel over, terwijl op het Duitse bijenteeltinstituut te Erlangen proeven genomen werden. Hier constateerde men dat de bijen het rubber afbijten.

De hierbij gaande foto's, welke welwillend door Dr. Raudszus voor ons Groentje werden afgestaan en waarvoor wij deze hartelijk dankzeggen, stonden in „Der Imkerfreund“ 1956/10. Hierbij staat het volgende terzake:

De kasten worden thans niet meer van platen schuimrubber gemaakt maar zij worden in een vorm gegoten. Het inwendige wordt, om warmteverlies tegen te gaan, met dun aluminium-folie bekleed, waardoor de kasten ook beter gereinigd kunnen worden en een eventueel afbijten door bijen met zekerheid voorkomen zal worden.

De kasten kunnen met twee nylonriemen (zie de groeven in het dak) vlug gesloten worden.

Voor het maken van kasten moet men die grondstof kiezen, welke aan de voornaamste eisen der imkers voldoet. Eén van de voornaamste is het warmtegeleidend vermogen. Tijdens het broedseizoen is de behoefte aan warmte bijzonder groot, dan moet het inwendige van de kast op ongeveer 35 graden Celsius gehouden worden; men kan aannemen dat dit alleen al van 20 tot 40 kg honing kost. Schuimstof isoleert 5 tot 10 maal beter dan hout, hetgeen honing spaart en de voorjaarsontwikkeling ten goede komt.

Ondanks het geringe gewicht is de kast stevig. Een foto in genoemd blad toont hoe een echtpaar met drie kinderen, op een over een broedkamer gelegde plank staan, zonder dat de kast hiervan hinder heeft. Zo'n kast geeft weinig bedrijfskosten-

Januari 1957. Bij het begin van het kroonjaar 1957 van onze vereniging wenst Jékavé alle lezeressen en lezers van ons Maandschrift een voorspoedig jaar. In januari van het afgelopen jaar sprak ik de hoop uit dat 1956 ook weer een goed honingjaar zou worden, maar dat is anders uitgevallen. We moeten het dan maar op 1957 houden, het Kroonjaar van onze Vereniging, die dan haar 60e verjaardag zal herdenken. Laten we allen eraan medewerken dat het een groots jubilee zal worden. Denken we nog eens aan Assen 1947: Bijen-Bloemen-Honing.

Nieuwe grondstof voor bijenkasten.

We willen in het pas begonnen jaar eerst onze lens eens richten op een bijenkast, gemaakt van nieuw materiaal, materiaal dat thans de aandacht van de gehele wereld heeft: schuimrubber.

Als u de eerste foto bekijkt, zoudt u kunnen denken een Amerikaanse bijenstand met keurig witgeschilderde houten bijenkasten voor u te hebben. Maar er zit toch iets bijzonders aan deze kasten, want dat jonge ding draagt zo maar een stapel van vijf stuks ervan weg. Zij zal als

U zoudt kunnen denken een Amerikaanse bijenstand voor u te hebben. Maar er zit toch iets bijzonders aan deze kasten.....

ten, daar hij tegen weer bestand is, niet aangetast wordt, niet trekt en er komen geen scheuren. Men kan deze kasten zonder te verven jarenlang buiten laten staan. Uit de praktijk is gebleken dat de volken zich zonder weerga ontwikkelen; opmerkelijk is hierbij dat ook de buitenste ramen broed hebben en wel flinke plakaten.

Schuimrubber is betrekkelijk nog duur: 1 kg kost ongeveer DM. 5.70. Het maakloon behoeft niet veel te kosten, het maken van een kast met 2 broedkamers vraagt, zoals reeds gezegd, slechts een half uur. Het maken vraagt geen vakkennis, indien imkers of een vereniging zich een vorm aanschaffen, kunnen zij zelf hun kasten maken.

Père Baldensperger

Aan het slot van een tiendaagse cursus in bijenteelt (op hoog niveau) gehouden te Nice werd de honderdste geboortedag van Père Baldensperger (alom bekend Frans deskundige in de bijenteelt) herdacht. Zijn, ook in ons land bekende, Nederlands sprekende dochter Nora Baldensperger, welke op verschillende Internationale Congressen als tolk optrad, werd bij deze gelegenheid door Dr. Rousseau het Croix du Mérite Agricole (Kruis

van verdienste voor de Landbouw) verleend. Onze gelukwensen bij deze zeker verdiende onderscheiding.

(Rev. Franc. 1956/11)

Japane wesp

Deze werd volgens de Australian Beekeeper 1956/7 kortelings, en wel ten getale van 1.000, van Japan in Australië ingevoerd om de schurft in de citrusteelt te bestrijden. Tijdens het importeren werden deze emigranten met honing gevoerd. Naar aanleiding hiervan trad de bijenteeltorganisatie in correspondentie met de regering, daar zij vermoedde dat hier gevaar school voor de bijen. Verzekerd werd er echter, dat dit niet het geval was en dat steeds een nauwkeurige controle op de wespen zou worden gehouden. (Onze collega's aldaar zijn nog niet vergeten, dat voor de suikerrieteteelt voor jaren de reuzenpad in hun werelddeel werd ingevoerd; van dit dier ondervinden zij nog steeds veel last. JÉKAVÉ

.... want dat jonge ding draagt zo maar een stapel van 5 stuks er van weg!

Zou IK dat weten???

Antwoorden op de elders in dit nummer gestelde vragen

1. Een vlieg heeft alleen maar voor zichzelf te zorgen, ze maakt geen deel uit van een volk of kolonie. Daarom verzamelt ze ook geen voedsel. Een bij behoort tot een volk, waarvoor ze voedsel verzamelt. Dat is duidelijk aan haar gedrag te zien, ze is actiever en ze heeft routine.
2. Dar 24 dagen; werkbij 21 dagen; koningin 16 dagen.
3. De ontwikkeling van de bijen vindt plaats in het broednest. Daar heerst een vrij constante temperatuur. Bij een vlieg is dat heel anders, daar is de ontwikkeling afhankelijk van de wisselende omstandigheden van de omgeving.
4. Als er broed is ongeveer 35° C. In de broedloze periode zo tussen 13 en 30° C.
5. De koningin kan verloren gaan, maar de imker kan de koningin ook wegnemen.
6. Ja, de bijen kunnen redcellen optrekken op werksterbroed van de juiste leeftijd. Daaruit kunnen ze koninginnen kweken.
7. Dat kan ik zien aan het broed. Als er geen open broed meer in het volk is, is het al minstens 9 dagen moerloos. Zijn er nog pas uit het ei gekomen larfjes in, dan is het pas 3 dagen moerloos.
8. De ontwikkeling van ei tot koningin duurt ongeveer 16 dagen. Als de bijen een redcel hebben opgetrokken op een larfje van één dag, is het eitje daarvoor vier dagen geleden gelegd. Het volk kan dus een nieuwe koningin hebben na 16 min 4 dagen is 12 dagen.
9. Jawel. Als de jonge koningin b.v. niet terugkeert van de bruidsvlucht, laat ze het volk moerloos achter en het heeft dan geen gelegenheid meer om een jonge koningin te kweken omdat er geen broed van de juiste leeftijd meer in het volk is. Het heeft dan alleen nog maar verzegeld broed.
10. Die eitjes kunnen afkomstig zijn van eierleggende werkbijen.

11. Als de eitjes veranderd zijn in larfjes en als die larfjes zes dagen oud geworden zijn, worden de cellen, waar ze in zitten verzegeld. Omdat de werkbij-cel te klein is voor de grote darrenlarven, maken de bijen er een bol dekseltje overheen. Maar ik kan het ook wel zien aan de eitjes, want er liggen er vaak 5 of meer in een cel. Maar in zo'n cel komt altijd maar één larfje tot ontwikkeling.
13. Omdat de eierleggende werkbijen niet hebben gepaard met een dar, kunnen ze alleen maar onbevruichte eitjes leggen. En daaruit ontwikkelt zich normaal steeds een dar. De bijen bouwen ook redcellen op de larfjes, maar daar kan nooit een koningin uit komen. Gewoonlijk gaat de larve in zo'n cel ten gronde.
14. Het kenmerkende van zo'n raat is dat we er de bolle deksels op zien, niet aaneengesloten maar verspreid. We noemen dat bultbroed.
15. Ja. Als de darrenlarve in de werkstercel groeit, wordt die te klein. De bijen trekken dan de cel iets hoger op en iets breder. Dat is aan de raat zonder broed duidelijk te zien.

ONS JUBILEUMJAAR

Imkersdag Rotterdam 1957

en

Nationaale Honingtentoonstelling

worden gehouden op

zaterdag 7 september

Bespreekt u op uw volgende vergadering het bezoek van uw afdeling aan deze beide evenementen?

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek zenden aan het Bijenhuis te Wageningen

Vraag 1: Drijfvoeren.

Over het drijfvoeren in het voorjaar lees ik verschillende meningen. De een zegt dat het helpt en de ander zegt dat het volmaakt overbodig is omdat het toch niets helpt. De een zegt dan weer: voeren als men de volgende dag mooi weer verwacht en de ander beveelt domweg aan om drie of viermaal per week te voeren zonder daarbij iets over het weer te vermelden. Wat is uw mening? En als drijfvoeren volgens u nuttig is, hoe moet ik het dan doen?

J. K. te A.

Over het nut van drijfvoeren en over de manier, waarop dit behoort te geschieden, heersen inderdaad verschillende meningen en dat is waarschijnlijk hieraan toe te schrijven, dat het resultaat in vele gevallen niet bevredigt: men bereikt dikwijls niet wat men er van verwacht had. Drijfvoeren is het toedienen van voedsel aan een bijenvolk in tijden, dat er geen of zeer weinig dracht is, en wel met de bedoeling, dat het volk zich vroeger of (en) krachtiger zal ontwikkelen dan het geval zou zijn, als men het aan zijn lot overliet. Het voeren ter voorkoming van de hongerdood valt dus niet daar onder. Wanneer er flink nectar en stuifmeel kan worden gehaald zal een volk zich zonder extra hulp snel ontwikkelen. Die ontwikkeling bestaat voornamelijk

in vergroting van het broednest met alle gevolgen van dien.

Bij het drijfvoeren dienen we dus de volken datgene te geven wat zij voor die ontwikkeling nodig hebben, terwijl zij zich dit zelf niet kunnen verschaffen.

Voor het aanzetten van broed hebben de bijen niet alleen honing of suiker nodig, maar vooral ook stuifmeel en water.

Het beste drijfvoer is dan ook stamp-honing, welke door toevoeging van warm water en door flink roeren tot een zachte brij is geworden. De verhouding is ongeveer 2 delen honing op 1 deel water. Stamp-honing is honing, welke met raat en al uitgebrouwen en goed fijngestampt is, zodat het geheel een dikke brijachtige massa is geworden. Dat daaronder de stuifmeelraten worden gemengd is van het grootste belang. In dat mengsel mag echter geen broed, in welk stadium ook, voorkomen. Zulks zou de honing spoedig in gistende toestand brengen.

Bij gebreke van stamp-honing kan men ook met in water opgeloste suiker of met pers- of slingerhoning voeren en dan is perhoning te verkiezen, omdat daarin toch ook nog heel wat stuifmeel voorkomt.

Met stamp-honing en eventueel ook met perhoning kan men beginnen te drijfvoeren zodra de grote reinigingsvlucht achter de rug is en de

temperatuur overdag en ook 's nachts niet ver onder de 30 graden Fahrenheit daalt. Het voedsel wordt steeds in bloedwarme toestand toegediend. Drijfvoeren met suiker of slingerhoning, vermengd met gelijke hoeveelheid water, kan eerst tot zijn recht komen als niet alleen de reinigingsvlucht heeft plaats gehad en de temperatuur tot voormelde hoogte is gestegen, maar ook de bijen in de gelegenheid zijn voldoende stuifmeel te halen.

Ook over de hoeveelheden toe te dienen voedsel en de frequentie van de toediening lopen de meningen uiteen. Sommigen bevelen aan toediening van kleine hoeveelheden (plus minus 250 gram) om de 2 dagen. Anderen geven dagelijks ongeveer de helft van zo'n portie. Naar mijn ondervinding moet de voorkeur worden gegeven aan toediening van een grotere hoeveelheid ineens (b.v. 1 kg.) en dan na verloop van 8 of 9 dagen weer een zelfde hoeveelheid als intussen geen behoorlijke dracht is ingevallen.

Het beste is echter te zorgen, dat de volken bij de inwintering over een zeer ruime voorraad honing, suiker en stuifmeel beschikken. Het periodiek openkrabben van de verzegelde voorraad, welke tegen het in het voorjaar gevormde broednest aan ligt, is de meest doeltreffende manier om de ontwikkeling te stimuleren.

Het spreekt vanzelf, dat men bij het drijfvoeren steeds rekening heeft te houden met de tijd, waarin men een zware dracht kan verwachten. Van ei tot haalbij duurt 6 weken en wat heeft men aan kasten vol bijen als er niets te halen is? S.

Hoofdbestuur

Voorzitter: Mr. L. R. J. ridder VAN RAPPARD, Arkelsedijk 60, Gorinchem, Telefoon 2825
Secretaris-Penningmeester-Redacteur: R. P. GROENVELD, Bijenhuis, Wageningen, Telef. 2863
Directeur Bijenhuis: H. SEUNNINGA, Bijenhuis, Wageningen, Telefoon 2863
Friesland: J. J. MULDER, Vaart N.Z. 14, Appelscha, Telefoon 290
Groningen: A. S. PLANTING, Legroweg 17, Paterswolde, Telefoon 361, Eelde
Drente: J. TIMMERMANS, Broeklaan 46, Assen.
Overijssel-Oost: H. J. LOHUIS, Almeloseweg D 62, Albergen, Telefoon 221
Overijssel-West: J. FRENS, Stationsweg 15, Ommen
Veluwe: H. G. MAAGENDANS, Passavantlaan 14, Arnhem, Telefoon 26780
Graafschap en Lijmers: G. J. A. MEIJER, Babberich, Telefoon 252
Betuwe: B. Th. KINKELAAR, Thijmstraat 31, Nijmegen, Telefoon 22625
Utrecht: C. PATER Jzn., Achterdijk 26, Bunnik, Telefoon 305
Noordholland: A. H. v. d. BERG, Herenweg 79, Egmond Binnen, Telefoon 402
Zuidholland: A. VINK, Mezenlaan 57, Den Haag, Telefoon 392761
Zeeland: PRUD. DE BRUINE, A 133, Zuiddorpe
Noordbrabant: J. A. v. d. ZWAARD, Burgemeester Passtoorsstr. 38, Breda, Tel. 9152
Limburg: G. H. VOGELY, Zandweg 101, Heerlen
Adviserende leden: de Rijksbijenteeltconsulenten.
Accountant: W. H. v. Mourik, 1e St. Janshof 11, Rotterdam, Tel. 123977.

Gironummers:

Afd. Vereniging (maandschrift, contributie, advertenties enz.): 846801.
Afd. Handel en Suiker: 823276.

Dagelijks Bestuur:

Mr. L. R. J. ridder van Rappard, voorzitter
A. Vink, vice-voorzitter
G. J. A. Meijer.

Bestuur Bedrijfsraad:

Mr. L. R. J. ridder van Rappard, voorzitter;
A. Vink, vice-voorzitter;
G. J. A. Meijer;
H. G. Maagendans.
Plaatsvervangers:
2 vacatures.

Proefbijenstand Ambrosiushoeve te Hilvarenbeek

Taak: wetenschappelijk en praktisch onderzoek op het gebied der bijenteelt.

Directeur: Ir. J. Mommers, Bredaseweg 304, Tilburg.

Instituut voor Bijenteeltonderzoek (IBO) te Wageningen.

Taak: wetenschappelijk en praktisch onderzoek op het gebied der bijenteelt.

Adres: Hesseling van Suchtelenweg 4, Wageningen, tel. 2400.

Directeur: Dr. Ir. A. Minderhoud.
Wetenschappelijk medewerker: Drs. B. Z. Salomé.

Commissie afd. Handel

J. Timmermans.
2 vacatures.

Commissie Koninginneteelt

H. J. Lohuis
W. Bakker, Schoolkade 151, Musselkanaal

J. de Ruiters, Plataanweg 13, Assen
A. H. van den Berg.

Adviseurs: de rijksbijenteeltconsulenten.

Het koninginneteeltstation van de vereniging is gevestigd op het eiland Schiermonnikoog.

Beheerder is dhr H. Kruyer, Middestreek 60, Schiermonnikoog.

Bespuitingscommissie

A. S. Planting
Tj. Stienstra, Pinkstraat 18, Leeuwarden.

H. G. Maagendans
Dr. A. F. H. Besemer, Hartensweg 12, Bennekom. Tel. 252.

Adviseurs: de rijksbijenteeltconsulenten.

Bespuitingsschade moet onmiddellijk telefonisch aan de betreffende rijksbijenteeltconsulent worden gemeld. Daarna dient men direct een monster van een paar duizend bijen, verpakt in een stevige doos, aan de consulent te zenden. Afzender vermelden, geen brief insluiten.

Verzend tegelijk met het monster bijen een brief aan de consulent met vermelding van alle gegevens, die van belang kunnen zijn.

Bibliotheekcommissie

Prud. de Bruine
J. A. van der Zwaard
Adviseurs: de rijksbijenteeltconsulenten.

Bibliotheek

Adres: Bijenbibliotheek, Bibliotheek Landbouwhogeschool, Generaal Foulkesweg 1, Wageningen.

Catalogus verkrijgbaar aan dat adres Prijs 40 cent, per postwissel te voldoen, niet per giro en geen postzegels.

Boeken kunnen worden aangevraagd aan hetzelfde adres. De toezending geschiedt franco, terugzending moet ook franco geschieden. Terugzending binnen drie weken. Tegen het einde van die termijn kan men zo nodig verlenging aanvragen.

Juridische commissie

Mr. L. R. J. ridder van Rappard
H. G. Maagendans

Adviseurs: de rijksbijenteeltconsulenten.

Commissie van redactie

A. Vink
A. S. Planting
B. A. van der Sande, Javaplein 10, Nijmegen. Tel. 22878.

Adviseurs: de rijksbijenteeltconsulenten.

Redacteur: R. P. Groenveld.

Maandschrift

Het maandschrift wordt gratis aan alle leden toegezonden.

Vragen worden gratis beantwoord in het Maandschrift. Enige dagen na ontvangst van de vraag ontvangt de vraagsteller schriftelijk antwoord.

Speurbijtjes van leden worden tegen verlaagd tarief opgenomen.

Commissie Examen Praktisch Imker

A. S. Planting
A. H. van den Berg
A. T. van den Brink, Hartensweg 29, Renkum. Tel. 228.

H. van Gool, Arendlaan 24, Tilburg.
J. H. Rüger, Aalst post Zuilichem. Tel. 217.

Het examen staat onder toezicht van de rijksbijenteeltconsulenten.

Het examen wordt gewoonlijk afgenomen in juni te Wageningen.

Bevoegdheid:

Het diploma geeft de bevoegdheid tot het leiden van cursussen voor beginners.

Examengeld: f 10,-. Voor het diploma worden geen extra kosten in rekening gebracht. Betaling van het examengeld uiterlijk 1 april op postrekening 846801.

Jury Honingtentoonstelling

Mej. H. G. Mansveld, van Calcarlaan 14, Wassenaar. Tel. 9331.

J. van Aarst, Vossenlaan 23, Bennekom.

H. van Gool, Arendlaan 24, Tilburg.

De tentoonstelling wordt gehouden tegelijk met de jaarlijkse Imkersdag.

Afdelingen

De vereniging heeft ruim 300 afdelingen in het gehele land. De contributie wordt door de afdelingen vastgesteld, en betaald aan de afdelingspenningmeester. De afdelingen betalen aan het Hoofdbestuur een quantum van f 4,50 per lid, f 2,25 per jeugd lid en f 2,50 per gezinslid.

Verspreide leden

Verspreide leden betalen een contributie van f 5,50 (buitenland f 6,-).

Jeugdleden

Jeugdleden kunnen zijn zij, die op 1 januari van het betreffende jaar nog geen 18 jaar zijn. Ze betalen de halve contributie aan hun afdeling. Zij mogen voor hoogstens 2 volken suiker betrekken. Zij hebben geen stemrecht, ze delen wel in de collectieve

verzekering en ontvangen wel het Maandschrift.

Gezinsleden

Gezinsleden kunnen zijn het tweede en volgende lid van hetzelfde gezin. Zij hebben dezelfde rechten en plichten als gewone leden, doch ontvangen géén maandschrift. Zij betalen aan de afdeling f 2,— minder contributie dan gewone leden.

Afdeling Handel

Het Bijenhuis te Wageningen is de handelsinstelling der vereniging. Het is opgericht om de imkers tegen de laagst mogelijke prijs de beste imkersgereedschappen te leveren. Het koopt honing, ruwe raat en zuivere bijenwas van de leden. Een prijslijst wordt op aanvraag gratis toegezonden.

Verzekering

De gegevens omtrent de collectieve verzekering worden afgedrukt in volgende no.

Aalster methode

Een handleiding voor deze methode met 96 foto's is bij het Bijenhuis verkrijgbaar à f 1,50.

Honing, soorten, eigenschappen recepten

Dit boekje is bij het Bijenhuis verkrijgbaar à 15 ct.

Het Leven der Bijen door Dr. Ir. A. Minderhoud. Uitverkocht.

Werktekening zesraamskastje

Deze is afgedrukt op pag. 82 e.v. van het Maandschrift van mei 1956.

Werktekening spaarkast

Deze is verkrijgbaar bij de rijksbijenteeltconsulent Ir. J. Mommers, Bredaseweg 304 te Tilburg. Men dient de kosten ad 50 ct over te schrijven op postrekening 423459. Geen postzegels zenden.

Werktekening genormaliseerde simplexkast

Deze is opgenomen in het desbetreffende normaalblad, verkrijgbaar bij het Bijenhuis à f 3,50.

Drachtplanten

Een lijst wordt gratis verstrekt door het Bijenhuis.

Cursussen

Gegeven worden:
cursussen voor beginners
cursussen voor gevorderden
speciale cursussen

Afdelingen dienen subsidie voor een cursus aan te vragen bij het Bijenhuis vóór 1 september. De afdeling zorgt voor een verlicht en verwarmd lokaal voor de theoretische lessen en voor volken voor de praktische lessen.

Nadere inlichtingen worden verstrekt door het Bijenhuis.

Winterlezingen

Subsidie voor te houden winterle-

zingen kan worden aangevraagd vóór 1 september bij het Bijenhuis.

Films

Een lijst van bijenfilms en andere films is gratis verkrijgbaar bij het Bijenhuis. Sommige films worden gratis vertoond, andere gratis uitgeleend, terwijl voor enige films een huurprijs verschuldigd is.

Filmstroken

Een aantal filmstroken (stilstaande beelden) worden gratis door het Bijenhuis uitgeleend.

Rijksbijenteeltconsulenten

Voor het gebied ten noorden van de rivieren Rijn, Nederrijn, Lek en Nw. Waterweg:

Dr. Ir. A. Minderhoud.

Huisadres: Ericaplein 1, Wageningen. Tel. 2875.

Bureau: Hesselinck van Suchtelenweg 4, Wageningen. Tel. 2400.

Voor het gebied ten zuiden van de genoemde grens:

Ir. J. Mommers

Adres: Bredaseweg 304, Tilburg. Tel. 22425.

Uit de

Afdelingen

AFD. ELSPEET

Op 22 november werd de algemene ledenvergadering geopend met een woord door de voorzitter, de heer Doom. Er zijn 3 nieuwe bestuursleden gekozen, nl. de heren J. Mulder, E. Teunissen en Go Duinen; het bestuurslid D. v. Duinen werd bij acclamatie herkozen, deze is reeds 25 jaar bestuurslid.

Voor het plaats van bijenvolken in de Betuwe bleek flinke belangstelling te bestaan; er werden 73 volken opgegeven.

Door het bestuur werd een plan ingediend om met medewerking van de schooljeugd een flinke partij crocussen te planten op een terrein bij de scholen, dit vond instemming bij al de leden, omdat in de toekomst de bijen daar in het voorjaar stuifmeel kunnen vinden.

De opkomst der leden was gering, maar de voorzitter liet zich in deze vermanend horen, toen hij met een woord van dank aan diegenen die wel aanwezig waren deze avond sloot. W. Reezigt, secr.

AFD. BUNNIK-HOUTEN E.O.

Op 13 november werd in Bunnik de eindles gehouden van de cursus voor beginners, gegeven door mej. M. Meems. Tevens waren aanwezig het afdelingsbestuur en de commissie van toezicht. Na de eindles reikte de voorzitter de diploma's uit. De cursus is met 14 cursisten begonnen en aan 11 kon het diploma wor-

AFD. ELST (O.-B.)

In de ouderdom van ruim 79 jaar overleed op 15 november jl. ons oudste lid en groot bijenvriend, de heer

J. MARTENS

Rust zacht kameraad.
Namens bestuur en leden van de afd. Elst (O.-B.)

HET BESTUUR

AFD. HAAKSBERGEN

Op 19 november overleed ons lid, de heer

A. J. WIJLENS

In de gezegende ouderdom van 80 jaar.

Als een der medeoprichters en later ook als bestuurslid heeft hij veel gedaan voor de groei en bloei van onze afdeling. Met hem is weer een van de oude getrouwe imkers heengegaan, die wij met ere zullen blijven gedenken. Hij ruste in vrede.

Namens het bestuur
G. W. Lantink, secr.-penn.

den uitgereikt. Een diploma verwierven: mevr. A. G. Vliegthart-v. Daalen en mej. T. Derksema te Utrecht; mevr. A. Tholen-Schmidt te Bunnik en de heren: P. J. Sprong, B. J. H. v. Daalen, J. A. Verhage, B. C. Veendaal en A. van Daalen jr. te Utrecht; C. Roodenburg, Vleuten; A. de Boer, Zeist en A. Tholen te Bunnik. De nieuwe beginnerscursus start in januari, de gevorderden cursus in december, de fruitteeltcursus is inmiddels reeds begonnen en de cursus Honing, Voedingswaarde en Gebruik en Bijenweide en drachtplanten zal in februari beginnen. Hiervoor kan men zich nog aanmelden bij de secretaris E. C. v. Rijn, Achterdijk 32, Bunnik. C. P.

AFD. DRIEBERGEN

2 JUBILARISSEN GEHULDIGD

26 oktober was wel een bijzondere avond voor de imkers uit Driebergen, want men had deze avond 2 jubilarissen in zijn midden. Door het H.B.-lid de heer C. Pater werd namens het hoofdbestuur de eremedaille der vereniging in zilver uitgereikt aan het lid de heer J. Kool, die meer dan 40 jaar lid van onze vereniging was. Hij behoort tot een der trouwe nooit versagende leden. In 1898 begon hij reeds met bijenhouden. De honing aan de man brengen was vaak een hele toer, zo vertelde hij ons. Als landbouwer en fruitteeler woonde hij vele jaren in Wijk bij Duurstede en de goede opbrengsten van zijn boomgaard schreef hij toe aan zijn bijen. Tot voor enkele jaren terug had hij gemiddeld zo'n 40-50 volken, nu is hij rustend landbouwer en woont in Driebergen. De heer Kool is al die jaren lid van Driebergen geweest, sloeg vrijwel geen vergadering over en was altijd actief. En naar hij ons mededeelde was hij

al veel langer dan 40 jaar lid. Ook de secretaris van de afd. Driebergen werd gehuldigd en wel met de dragmedaille in brons. 25 jaar heeft hij het secretariaat en penningmeesterschap tot volle tevredenheid behartigd. De afdeling staat of valt met onze secretaris, aldus voorzitter J. v. Hinte. Dat de afdeling dit ook waardeerde bleek wel uit de attentie die de heer en mevrouw Strijland in ontvangst mochten nemen, evenzo de heer Kool die een fraai bloemstuk aangeboden kreeg. In de pauze werden de aanwezigen royaal getraakteerd door de heer Kool en na de pauze werd de film over de Aalster Bedrijfsmethode vertoond. De wegblijvers hebben zeer veel gemist. C. P.

AFD. HIERDEN

Onder leiding van de voorzitter, de heer G. v. d. Brink, kwam onze afdeling op 23 november in het Dorpshuis bijeen. De heren B. Jacobs en H. Boonen werden in de kascommissie benoemd.

Vervolgens kreeg de heer J. van Aarst, leraar van het consuletschap van Dr. Minderhoud het woord voor zijn lezing over „Bijen, Bloemen en Honing“. De spr. vertelde een groot aantal bijzonderheden over de drachtplanten en hij besprak de verschillende honingsoorten, die hij ook liet zien. Ook vertelde hij iets over de bijendansen.

Deze lezing werd met aandacht gevolgd en door de voorzitter met een woord van dank aan de spreker besloten.

W. A. DIRKSEN, secr.

AFD. DORDRECHT

De afd. Dordt weet altijd weer iets nieuws en iets goeds te bedenken. Op 21 december hield ze voor leden en genodigden haar jaarlijks imkersfeest. Op het programma stond onderstaand imkerslied van de Rotterdamse conferencier Martin van Schie, dat op de wijze van Sarie Marijs zeker met enthousiasme „gezoemd“ zal worden.

Hulde, Dordtse vrienden! G.

De afdeling Dordrecht is weer eens bijeen Ter viering van 't Imkersfeestijn. Om hier te getuigen hoe nuttig de bij, Het wonder der natuur kan zijn.

Ze zijn onze vrienden, ook al steken ze [soms

Maar zo'n steekje deert ons niet. Zij leren ons zoveel wat de mens heel [vaak mist.

Daarom voor de bij nu ons lied! (Laatste 2 regels bis.)

De bij geeft ons honing voor de goede [zorg

Door de imker aan haar besteed. Is trouw aan haar Koningin en leeft met [haar mee.

Tot strijd voor haar altijd gereed. Wie eenmaal zijn liefde aan de bijen geeft Heeft dat voor zijn leven gedaan. Je leert elke dag van hen, als je ze ziet, Verkondigt haar lof spontaan! (Laatste 2 regels bis.)

De bij is een voorbeeld voor ieder mens Van samenleving, ijver en plicht. Van liefde voor de naaste en [saamhorigheid.

Ons blik zij steeds op haar gericht. Zij leerde ons te leven voor en met elkaar, En niet voor jezelf alleen.

Neem haar maar als voorbeeld, dit is een [goede raad

Die wij geven aan iedereen! (Laatste 2 regels bis.)

SPEURBIJTJES

TE KOOP: zesramers met voerinrichting f 2,-; blaasbalgberoker met partij rookpatronen f 3,-; schraapbattel f 1,-; bijensluis met paardehaarvizier f 2,50; zwermkieps f 3,-; partij raampjes 10 cent per stuk; 3 pond broedkamerkruis f 5,-; gietlampje f 1,-; spoorwielje f 1,-; korfhuysje f 2,-; bijenveger f 1,-; draadrooster f 1,-; uitlaatbord f 1,-; enkele kasten (Lenstaro, V.S., Spaarkast). Alles prima en goedkoop. G. WILLEMS, Hem (Nh.).

TE KOOP GEVRAAGD: alle soorten honing, ook voerhoning, tevens stuifmeel. Opgave hoeveelheden, prijs. J. v. d. STEEN, Hoge Brugstraat 64, Maastricht.

WIJ HEBBEN NOG: bijenhoning, 1e kwaliteit, monster op aanvraag, gunstige prijs. Ook leverbaar in potten. Vraagt offerte. C. JOZIASSE, Dorpsstraat 53, Serooskerke, Walcheren.

EXAMEN PRAKTISCH IMKER 1957

Kandidaten kunnen zich nu reeds voorlopig aanmelden bij het Bijenhuis. Als er tussentijdse mededelingen moeten worden gedaan, zullen we die aan de aldus in ons bezit gekomen adressen verzenden.

Definitieve aanmelding en storting van het examengeld ad. f 10,— op giro 846801 van de Vereniging vóór 1 april 1957.